

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE LANDSVERDEDIGING

COMMISSION DE LA DÉFENSE NATIONALE

dinsdag
22-10-2002
10:15 uur

mardi
22-10-2002
10:15 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.dekamer.be</i>	<i>www.lachambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@dekamer.be</i>	<i>e-mail : publicaties@lachambre.be</i>

INHOUD

- Samengevoegde vragen van 1
 - mevrouw Els Van Weert aan de minister van 1
 Landsverdediging over "de uitlatingen van
 kolonel Gerard Van Calenberghe naar aanleiding
 van de bomspottingactie van zaterdag 5 oktober
 in Kleine Brogel" (nr. 8568)
 - mevrouw Els Van Weert aan de minister van 1
 Landsverdediging en aan de minister van
 Binnenlandse Zaken over "de arrestaties van
 tegenbetogers tijdens bomspotting in Kleine
 Brogel" (nr. A070)

Spreekers: **Els Van Weert, André Flahaut,**
 minister van Landsverdediging

- Samengevoegde vragen van 4
 - de heer Ferdy Willems aan de minister van 4
 Landsverdediging over "de intentie om een
 buitenlands spionagesysteem te installeren"
 (nr. 7909)
 - de heer Pieter De Crem aan de minister van 4
 Landsverdediging over "het voorontwerp van wet
 dat de Algemene Dienst Inlichtingen en
 Veiligheid (ADIV) in staat moet stellen alle
 mogelijke communicatievormen te
 onderscheppen, ook in het buitenland" (nr. 7900)

Spreekers: **Ferdy Willems, André Flahaut,**
 minister van Landsverdediging

- Samengevoegde vragen van 7
 - de heer Ferdy Willems aan de minister van 7
 Landsverdediging over "de bestemming van de
 Belgische oorlogsarchieven uit Rusland"
 (nr. 8530)
 - de heer Jan Eeman aan de minister van 7
 Landsverdediging over "de overgebrachte
 oorlogsarchieven" (nr. A141)

Spreekers: **Ferdy Willems, Jan Eeman, André
 Flahaut,** minister van Landsverdediging

- Samengevoegde interpellatie en vraag van 10
 - de heer Ferdy Willems tot de minister van 10
 Landsverdediging over "het Balkansyndroom"
 (nr. 1407)
 - de heer Jan Eeman aan de minister van 10
 Landsverdediging over "het onderzoek rond de
 mogelijke gevolgen van verarmd uranium bij
 militairen op buitenlandse missie" (nr. A123)

Spreekers: **Ferdy Willems, Jan Eeman, André
 Flahaut,** minister van Landsverdediging

- Moties* 18
Spreekers: **Jan Eeman**

- Vraag van de heer Ferdy Willems aan de minister 19
 van Landsverdediging over "het militaire statuut
 voor minderjarigen" (nr. 8577)

Spreekers: **Ferdy Willems, André Flahaut,**
 minister van Landsverdediging

- Vraag van de heer Ferdy Willems aan de minister 20
 van Landsverdediging over "de inzet van

SOMMAIRE

- Questions jointes de 1
 - Mme Els Van Weert au ministre de la Défense 1
 sur "les déclarations du colonel Gerard Van
 Calenberghe au sujet de l'action bombe-spotting
 du samedi 5 octobre à Kleine Brogel" (n° 8568)

- Mme Els Van Weert au ministre de la Défense 1
 et au ministre de l'Intérieur sur "l'arrestation de
 contre-manifestants au cours de l'action à Kleine
 Brogel" (n° A070)

Orateurs: **Els Van Weert, André Flahaut,**
 ministre de la Défense

- Questions jointes de 4
 - M. Ferdy Willems au ministre de la Défense sur 4
 "le projet d'installer un système d'espionnage
 étranger" (n° 7909)

- M. Pieter De Crem au ministre de la Défense 4
 sur "l'avant-projet de loi qui doit permettre au
 service général du renseignement et de la
 sécurité (SGR) d'intercepter toutes formes de
 communication possibles, y compris à
 l'étranger" (n° 7900)

Orateurs: **Ferdy Willems, André Flahaut,**
 ministre de la Défense

- Questions jointes de 7
 - M. Ferdy Willems au ministre de la Défense sur 7
 "la destination des archives de guerre belges en
 provenance de la Russie" (n° 8530)

- M. Jan Eeman au ministre de la Défense sur 7
 "les archives de guerre restituées" (n° A141)

Orateurs: **Ferdy Willems, Jan Eeman, André
 Flahaut,** ministre de la Défense

- Interpellation et question jointes de 10
 - M. Ferdy Willems au ministre de la Défense sur 10
 "le syndrome des Balkans" (n° 1407)

- M. Jan Eeman au ministre de la Défense sur 10
 "l'enquête relative aux conséquences éventuelles
 d'un contact avec de l'uranium appauvri pour les
 militaires en mission à l'étranger" (n° A123)

Orateurs: **Ferdy Willems, Jan Eeman, André
 Flahaut,** ministre de la Défense

- Motions* 18
Orateurs: **Jan Eeman**

- Question de M. Ferdy Willems au ministre de la 19
 Défense sur "les mineurs d'âge sous statut
 militaire" (n° 8577)

Orateurs: **Ferdy Willems, André Flahaut,**
 ministre de la Défense

- Question de M. Ferdy Willems au ministre de la 20
 Défense sur "l'utilisation d'avions militaires pour

legervliegtuigen bij de repatriëring van uitgeprocedeerde asielzoekers" (nr. 8600)

Sprekers: **Ferdie Willems, André Flahaut**, minister van Landsverdediging

rapatrier des demandeurs d'asile déboutés" (n° 8600)

Orateurs: **Ferdie Willems, André Flahaut**, ministre de la Défense

Samengevoegde vragen van 22
- de heer Ferdie Willems aan de minister van Landsverdediging over "de gevaren die de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen bedreigen" (nr. A028) 22

- de heer José Canon aan de minister van Landsverdediging over "de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen" (nr. A128) 22

- de heer Jan Eeman aan de minister van Landsverdediging over "de eventuele verhuizing van de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen" (nr. A129) 22

Sprekers: **Ferdie Willems, José Canon, Jan Eeman, André Flahaut**, minister van Landsverdediging

Questions jointes de 22
- M. Ferdie Willems au ministre de la Défense sur "les dangers qui menacent la Musique royale des Guides" (n° A028) 22

- M. José Canon au ministre de la Défense sur "la Musique royale des Guides" (n° A128) 22

- M. Jan Eeman au ministre de la Défense sur "le transfert éventuel de la Musique royale des Guides" (n° A129) 22

Orateurs: **Ferdie Willems, José Canon, Jan Eeman, André Flahaut**, ministre de la Défense

Vraag van de heer Ferdie Willems aan de minister van Landsverdediging over "het aantal mitrailleurs type minimi waarover het Belgisch leger beschikt" (nr. A127) 24

Sprekers: **Ferdie Willems, André Flahaut**, minister van Landsverdediging

Question de M. Ferdie Willems au ministre de la Défense sur "le nombre de fusils-mitrailleurs minimi dont dispose l'Armée belge" (n° A127) 24

Orateurs: **Ferdie Willems, André Flahaut**, ministre de la Défense

COMMISSIE VOOR DE
LANDSVERDEDIGING

van

DINSDAG 22 OKTOBER 2002

10:15 uur

COMMISSION DE LA DÉFENSE
NATIONALE

du

MARDI 22 OCTOBRE 2002

10:15 heures

De vergadering wordt geopend om 10.16 uur door de heer Pieter De Crem, voorzitter.
La séance est ouverte à 10.16 heures par M. Pieter De Crem, président.

01 **Samengevoegde vragen van**

- mevrouw Els Van Weert aan de minister van Landsverdediging over "de uitlatingen van kolonel Gerard Van Calenberghe naar aanleiding van de bomspottingactie van zaterdag 5 oktober in Kleine Brogel" (nr. 8568)

- mevrouw Els Van Weert aan de minister van Landsverdediging en aan de minister van Binnenlandse Zaken over "de arrestaties van tegenbetogers tijdens bomspotting in Kleine Brogel" (nr. A070)

01 **Questions jointes de**

- Mme Els Van Weert au ministre de la Défense sur "les déclarations du colonel Gerard Van Calenberghe au sujet de l'action bombe-spotting du samedi 5 octobre à Kleine Brogel" (n° 8568)

- Mme Els Van Weert au ministre de la Défense et au ministre de l'Intérieur sur "l'arrestation de contre-manifestants au cours de l'action à Kleine Brogel" (n° A070)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister van Landsverdediging.)
(La réponse sera fournie par le ministre de la Défense.)

01.01 **Els Van Weert** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, mijn eerste vraag had ik ingediend vooraleer de bomspottingactie heeft plaatsgevonden. Ik kan hierover kort zijn. Ik heb kunnen vaststellen dat die actie vrijwel zonder incidenten is verlopen. Graag had ik van u vernomen of er instructies werden gegeven inzake het inzetten van gewapende militairen. Dat heeft me verontrust. Het is immers heel duidelijk dat de vredesmanifestanten zich de voorbije jaren op geen enkel ogenblik gewelddadig hebben opgesteld en ook geen schade hebben toegebracht of een gevaar waren voor de militaire basis te Kleine Brogel.

Mijnheer de minister, waarop waren de uitlatingen van kolonel Van Calenberghe gebaseerd? Was dat nodig? Werden terzake specifieke instructies gegeven? Werd overleg gepleegd? Wat was de reden van deze vrij strenge aankondiging dat men alsnog gewapende militairen zou inzetten tegen vreedzame betogers? Gelukkig is alles rustig verlopen en is er geen sprake geweest van gewapend te moeten tussen beide komen.

Bij de bomspottingactie zelf werden een aantal tegenbetogers opgepakt. Naar verluidt maakten ook niet-dienstdoende militairen deel uit van de tegenbetogers. Dit is frappant. Ik heb dus een aantal vragen met betrekking tot die arrestaties. Hoeveel tegenbetogers waren aanwezig? Klopt het dat zij gewapend waren? Zo ja, welke wapens hadden ze in hun bezit? Klopt het dat er niet-dienstdoende militairen onder hen waren? Klopt het dat zij aprobeerd hebben gebruik te

01.01 **Els Van Weert** (VU&ID): A l'occasion des manifestations qui ont eu lieu dernièrement à la base militaire de Kleine Brogel, des instructions ont-elles été données en faveur de l'intervention de militaires armés? Pourquoi? Il était pourtant déjà apparu l'an dernier que les manifestants s'étaient comportés de manière pacifique.

Des contre-manifestants auraient également été arrêtés au cours de l'action, parmi lesquels, dit-on, également des militaires qui n'étaient pas de service.

Combien de contre-manifestants étaient-ils présents? Étaient-ils armés? Si oui, de quelles armes s'agissait-il? Est-il exact que des militaires qui n'étaient pas de service étaient sur place? Dans l'affirmative, ont-ils tenté d'échapper à une arrestation grâce à leur laissez-passer militaire? Y avait-il

maken van hun militaire pas om van de arrestatie weg te komen? Zo ja, waren het militairen van Kleine Brogel? Had u vooraf weet van eventuele tegenbetogers? Normaliter moet de burgemeester hierover op de hoogte zijn.

Over de gevolgen wil ik het volgende vragen. Als het inderdaad zo is dat er militairen, al dan niet van Kleine Brogel, bij de tegenbetogers waren, welke maatregelen zullen dan worden genomen ten aanzien van een militair die tijdens een dergelijke actie wordt opgepakt, eventueel zelfs met beschuldiging van verboden wapendracht? Wat is de procedure voor een niet-dienstdoend militair wanneer hij zonder reden en gewapend een militaire basis betreedt en zich legitimeert met zijn militaire pas? Ik onderstreep dat dit allemaal voorwaardelijke vragen zijn, in geval de boodschap klopt dat er onder de tegenbetogers militairen zouden zijn opgepakt.

Le **président**: Monsieur le ministre, à l'intention de nos invités, il serait peut-être bon de situer la question de Mme Van Weert. Dans la province du Limbourg se trouve une base militaire où l'on suppose que des armes nucléaires de légère portée sont conservées. Une manifestation a eu lieu à ce sujet et la question de notre collège porte précisément sur cette manifestation et sur les mesures qui ont été prises.

01.02 Minister **André Flahaut**: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Van Weert, het gros van de ingezette militairen was ongewapend. Enkele personeelsleden van de permanente wacht, ingezet voor de bewaking van de vitale zone, waren uitgerust met een vuurwapen. 160 militairen waren voorzien van een Crowd and Riot Controluitrusting, schilden, wapenstok en beschermende hulpstukken. Die uitrusting diende niet gebruikt te worden.

Er werden 1.700 militairen ingezet voor de bescherming van de basis. De militairen kwamen uit de volgende eenheden: de luchtcomponent 10de tactische Wing uit Kleine Brogel, de 2de tactische Wing uit Florennes, de 1ste Wing uit Bevekom, de 15de Wing uit Melsbroek, de CRC Glons, de ATCC Semmerzake en 1 Heli Seaking Medevac van het 40ste smaldeel uit Koksijde. Van de landcomponenten: de 1ste brigade paracommando uit Diest, de 1ste gemechaniseerde brigade uit Leopoldsburg en 1 Heli Alouette II uit Bierset. Uit Kennel Noord: 26 waker-hondenmeesters. Het personeel is opgeleid en getraind in Crowd and Riot Controltechniek.

Comme vous, je me réjouis que la manifestation se soit bien déroulée mais on ne peut jamais le savoir avant.

Si le personnel a reçu une telle formation aujourd'hui, vous vous souviendrez certainement que, il y a plus ou moins deux ans je crois, des incidents se sont produits en face d'un de nos cantonnements au Kosovo, à Liposavic, ce qui a imposé une formation complémentaire des militaires pour défendre les installations militaires, cela fait aussi partie de leur mission.

Het operatieorder bevat een bijlage met de inzetregels. Deze werden aan alle betrokken militairen kenbaar gemaakt. Betreffende het gebruik van geweld werden volgende richtlijnen gegeven. Het is toegelaten om in bepaalde situaties geweld te gebruiken doch enkel indien het absoluut noodzakelijk is om de opdracht uit te voeren. Het gebruik van geweld moet altijd minimaal zijn en in verhouding met de houding van de actievoerders en met het belang van de te beschermen punten of zones. De opgepakte betogers werden naar verzamelzones gedragen en aan de politiediensten overgedragen voor administratieve aanhouding. Twee lichtaekwetste demonstranten werden in de

sur place des militaires de la base de Kleine Brogel? Le ministre avait-il préalablement été informé à ce sujet? Quelles sanctions sont-elles prévues en cas d'utilisation abusive du laissez-passer militaire?

01.02 **André Flahaut**, ministre: La plupart des militaires mobilisés n'étaient pas armés. Seul le personnel appartenant à la garde permanente était en possession d'une arme à feu. Environ 160 hommes disposaient de l'équipement utilisé dans le cadre de manifestations.

Les troupes chargées du maintien de l'ordre étaient composées de 1.700 hommes et provenaient de différentes divisions réparties dans tout le pays.

Net als u ben ik blij dat die manifestatie in alle rust is verlopen. Twee jaar geleden hebben zich bij een van onze eenheden die in Kosovo zijn gelegerd incidenten voorgedaan. Dat heeft er ons toe aangezet voor onze militairen een specifieke aanvullende opleiding op het stuk van de bescherming van militaire installaties te organiseren.

L'ordre d'opération comporte une annexe contenant les règles d'engagement qui est communiquée à tous les militaires. L'usage de la violence est strictement limité et n'est autorisé que s'il est requis pour l'exécution de la mission. L'usage de la violence doit toujours être minimal et proportionnel à l'attitude des

ziekenboeg van de 10e Wing Tac verzorgd.

Wat de andere vragen betreft kan ik u het volgende zeggen. Ten eerste, het gaat om acht tegenbetogers. Ten tweede, er waren er drie gewapend. Zij waren in het bezit van traangas, boksbeugels en een kleine matrak. Ten derde, drie van de tegenbetogers waren inderdaad militairen. Zij hebben geen gebruikgemaakt van hun militaire pas om aan de arrestatie te ontsnappen. Zij werden buiten het militaire domein gearresteerd – twee van de drie militairen behoren tot de 10^e Wing Tac van Kleine Brogel – buiten het kader van hun beroepsactiviteiten. Ten vierde, de burgemeester werd inderdaad op vrijdag 4 oktober op de hoogte gebracht van de mogelijke aanwezigheid van tegenbetogers. Ten vijfde, de te nemen maatregelen zijn de volgende. De militaire autoriteit meldt een veiligheidsincident, een dringend bericht en een summier verslag. Het proces verbaal wordt opgemaakt door de federale politie. Het dossier wordt door de militaire auditeur geopend. Als de feiten vastgesteld zijn, worden ze volgens de militaire rechtspraak berecht overeenkomstig de wet van 1933 betreffende verboden wapendracht.

Si les faits ne sont pas assez importants pour être jugés, ils sont renvoyés devant l'unité pour des sanctions disciplinaires conformément à la loi du 14 janvier 1975 portant sur l'application du règlement militaire. Eventuellement, des sanctions statutaires et/ou administratives seront prises par l'autorité militaire.

Pour répondre à votre sixième question, je dirai que la procédure est identique à celle évoquée à l'occasion de votre cinquième question.

01.03 Els Van Weert (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik had graag het woord voor een korte repliek.

participants à la manifestation.

Les manifestants arrêtés ont été emmenés dans des zones de rassemblement puis confiés à la police aux fins de leur arrestation administrative. Deux manifestants légèrement blessés ont été soignés à l'infirmerie de la caserne.

Il y avait huit manifestants dont trois étaient armés de gaz lacrymogène, de coups de poing américains et d'une petite matraque. Trois contre-manifestants sont effectivement des militaires. Ils n'ont pas fait usage de leur laissez-passer militaire pour échapper à l'arrestation. Ils ont été arrêtés en dehors du domaine militaire. Deux de ces trois militaires font partie du 10e Wing de Kleine Brogel.

Le 4 octobre, le bourgmestre a été informé de la présence possible de contre-manifestants.

Les mesures qui sont prises en pareil cas sont les suivantes: l'autorité militaire signale un incident de sécurité; la police fédérale dresse un procès-verbal; l'auditeur militaire ouvre un dossier; lorsque les faits ont été constatés, le tribunal militaire statue; si des poursuites judiciaires ne sont pas nécessaires, les intéressés sont transférés dans leur unité pour y subir une sanction disciplinaire; d'éventuelles sanctions statutaires et/ou administratives sont prises par l'autorité militaire.

Als de feiten niet van die aard zijn dat rechterlijke vervolging is vereist, wordt de zaak volgens de wet van 14 januari 1975 houdende het tuchtreglement van de Krijgsmacht naar de eenheid verwezen voor een tuchtstraf. De militaire overheid kan administratieve en/of statutaire sancties opleggen.

Wat vraag 6 betreft, gaat het om dezelfde procedures als die waarin wordt voorzien met betrekking tot vraag 5.

01.03 Els Van Weert (VU&ID): Cette réponse me conforte dans

Wat het eerste betreft, ben ik enigszins gerustgesteld hoewel ik meen dat al duidelijk gebleken is dat de inzet van gewapende militairen bij deze acties eigenlijk niet nodig was. Wat mij meer verontrust, is dat u inderdaad hebt moeten bevestigen dat er militairen van de basis van Kleine Brogel zijn opgepakt bij de tegenbetogers. Als ik het goed begrijp, mijnheer de minister, hebt u er op dit ogenblik nog geen zicht op in welke mate zij al dan niet zullen worden vervolgd door de militaire rechtsinstanties dan wel of het beperkt blijft tot disciplinaire sancties. Ik meen dat de zaak van zeer nabij moet worden gevolgd, aangezien het toch verontrustend is dat dit bij onze krijgsmacht kan gebeuren.

mon opinion; je suis convaincue qu'il n'était nullement besoin, dans ce cas, de mobiliser des militaires armés.

Je constate que des mesures peuvent être prises contre les contre-manifestants. Je suis curieuse de savoir comment les autorités militaires réagiront face au comportement adopté par les militaires qui faisaient partie des contre-manifestants.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 **Samengevoegde vragen van**

- de heer **Ferdy Willems** aan de minister van Landsverdediging over "de intentie om een buitenlands spionagesysteem te installeren" (nr. 7909)
- de heer **Pieter De Crem** aan de minister van Landsverdediging over "het voorontwerp van wet dat de Algemene Dienst Inlichtingen en Veiligheid (ADIV) in staat moet stellen alle mogelijke communicatievormen te onderscheppen, ook in het buitenland" (nr. 7900)

02 **Questions jointes de**

- **M. Ferdy Willems** au ministre de la Défense sur "le projet d'installer un système d'espionnage étranger" (n° 7909)
- **M. Pieter De Crem** au ministre de la Défense sur "l'avant-projet de loi qui doit permettre au service général du renseignement et de la sécurité (SGR) d'intercepter toutes formes de communication possibles, y compris à l'étranger" (n° 7900)

02.01 **Ferdy Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het leger heeft de mogelijkheid om – waar anderen dat niet mogen doen – af te luisteren naar informatie. Totnogtoe mocht het enkel gaan om militaire zaken en om zaken die op de radio konden gehoord worden. Het nieuwe ontwerp stelt voor dat het gaat over alle communicatie, logisch in deze tijd, niet enkel over louter militaire, maar ook over burgerlijke informatie als die militair nuttig is en ook niet enkel op de radio.

02.01 **Ferdy Willems** (VU&ID): Les projets du gouvernement visant à permettre au service général du renseignement et de la sécurité (SGRS) de développer un système d'espionnage capable d'intercepter, également à l'étranger, toutes formes de communication, remontent à bien longtemps déjà. Le 6 septembre, le gouvernement a adopté un avant-projet de loi qui élargit considérablement la marge de manoeuvre du SGRS.

De voorgeschiedenis is lang. Het ontwerp start op 21 mei 2001 in het ministeriële comité voor inlichtingen en het eindigt op 6 september met de goedkeuring mits enkele verbeteringen. Over de doelstellingen zelf rijzen geen problemen. Dat we onze eigen militairen moeten beschermen, is evident. Dat we onze eigen militairen moeten beschermen in het buitenland, is ook evident. Dat we onze geallieerden in het buitenland moeten beschermen, is eveneens evident. Dat we de Belgen in het buitenland moeten beschermen, is eveneens vanzelfsprekend. Daar gaat het mij niet over. Het gaat er mij wel over om wat hier verder moet mee gebeuren en de controle daarop.

J'approuve l'objectif poursuivi par cet avant-projet de loi, à savoir la protection des civils et des militaires en Belgique et à l'étranger mais le fait que le service de sécurité militaire obtiendra de cette façon une plus large marge de manoeuvre que la Sûreté de l'Etat, m'interpelle. Quelle portée donnera-t-on au concept de "communication extérieure"?

Er zijn reeds een aantal verbeteringen aangebracht op 6 september in de Ministerraad. Zo is de minister – niet langer het hoofd van Defensie – verantwoordelijk, wat logisch is om te komen tot een betere politieke verantwoordelijkheid. De termijn om een beslissing te nemen is van 5 naar 10 dagen gebracht voor de minister. Dat is ook een verbetering. Er is ook een uitdrukkelijke aanbeveling om rekening te houden met de aanbevelingen van de Rwanda-commissie en die ook te vermelden in het stuk, wat eveneens logisch is. Er zijn een paar procedurezaken van het comité I en een aanpassing aan de wetgeving om een wetsvoorstel in te dienen. Dat is allemaal logisch.

Le ministre tiendra-t-il compte des objections émises par le Conseil d'Etat et la Commission pour la protection de la vie privée?

Waar zitten dan de problemen? Een eerste groot probleem voor mij is het antwoord op de vraag wat buitenlandse communicatie is. Over een telefoonbericht van Parijs naar Brussel gaat men akkoord, maar een telefoongesprek van Brussel naar Parijs zou daar niet onder vallen. Een oplossing is misschien om buitenlandse communicatie te definiëren als "communicatie in het buitenland bestemd voor het buitenland".

Een tweede probleem betreft de Staatsveiligheid. Met dit systeem krijgt de militaire overheid inzake af luisteren meer mogelijkheden dan de Staatsveiligheid. Dat kan dus eigenlijk niet.

Ten derde, moet er nu een advies worden uitgebracht een dag voor of een dag na de praktijk? Als de beslissing de dag nadien moet worden genomen, staan wij voor een voldongen feit. Ik stel dus voor te beslissen vooraleer de zaken gebeuren.

Belangrijk zijn voorts de opmerkingen van de Raad van State die vreest voor een illegale inbraak op computersystemen en voor een weinig precieze omschrijving van wat buitenlandse communicatie is, die vreest dat de spelregels die in België gelden in het buitenland moeten gelden en die vreest voor strijdigheid met de soevereiniteit van het land waarin men zich bevindt. Belgische troepen in het buitenland moeten de wetgeving van het land waarin ze zich bevinden respecteren. Er zijn ook aanbevelingen over de burgers wiens belangen kunnen worden geschonden. De Raad van State wordt daarin gevolgd door een ander advies van 28 februari 2001 van het Comité voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer. De Raad van State vindt het element controle heel belangrijk. Ik citeer uit het advies van de Raad van State op bladzijde 21: "Het Hof eist niet dat de controle perse door de rechterlijke macht wordt uitgeoefend. Die controle kan ook worden uitgeoefend door een autoriteit die alle waarborgen biedt inzake onpartijdigheid en onafhankelijkheid. Uit de tekst blijkt evenwel niet dat het Vast Comité I en de genoemde dienst Enquêtes beslissende bevoegdheid hebben zodat er geen daadwerkelijke controle bestaat op de af luisteroperaties door de inlichtingendienst". De Raad van State zegt dat de Europese wetgeving dit niet toelaat.

Het nieuw ontwerp, de gewijzigde tekst, is niet voorgelegd aan de Raad van State. Ik blijf met een fundamentele vraag zitten als parlamentslid, ook al onderschrijf ik de doelstellingen. Hoe goed bedoeld ook, dit moet op een of andere manier worden onderworpen aan de controle van het Parlement. Dat is nu niet het geval.

02.02 De voorzitter: Mijnheer Willems, ik wil mij bij uw vraag aansluiten. Het voorzitterschap van deze commissie noopt mij echter tot enige neutraliteit in deze.

De minister fluistert ons net toe dat het gaat over een voorontwerp van wet. Ik denk dat hij een voorspelbaar antwoord zal geven, namelijk dat een regering nooit over haar intenties kan worden ondervraagd.

Mijnheer de minister, ik heb twee korte vragen. Ten eerste, hoe motiveert u de uitbreiding van de bevoegdheden van de ADIV? Ten tweede, hoe zullen de opmerkingen van de Raad van State in het voorontwerp en later het ontwerp terug te vinden zijn?

Ik geef het woord aan de minister.

02.03 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, lorsque nous discuterons du projet de loi, je renverrai aux réponses qui ont été données ici même.

militaires en Belgique et à l'étranger mais le fait que le service de sécurité militaire obtiendra de cette façon une plus large marge de manœuvre que la Sûreté de l'Etat, m'interpelle. Quelle portée donnera-t-on au concept de "communication extérieure"?

Le ministre tiendra-t-il compte des objections émises par le Conseil d'Etat et la Commission pour la protection de la vie privée?

Le texte, qui a entre-temps été quelque peu adapté par le gouvernement, sera-t-il à nouveau soumis pour avis au Conseil d'Etat?

02.02 Le président: Il ne s'agit encore que d'un avant-projet de loi, je suppose donc que le ministre ne peut s'exprimer en détail à ce sujet.

J'ai deux questions supplémentaires: comment le ministre justifie-t-il l'extension des compétences du service de renseignements SGRS? Quel sort le gouvernement réservera-t-il aux observations du Conseil d'Etat?

02.03 Minister André Flahaut: Op de vragen die mij worden gesteld kan ik het volgende antwoorden.

Artikel 44 van de organieke wet van 30 november 1998 op de inlichtingendiensten voorziet voor de Algemene Dienst Inlichtingen en Veiligheid van de Krijgsmacht in een uitzondering op het algemene verbod tot af luisteren ingeschreven in artikel 259bis van het Strafwetboek. Het is de ADIV toegelaten om redenen van militaire aard militaire radioverbindingen uitgezonden in het buitenland te onderscheppen, af te luisteren, ervan kennis te nemen of op te nemen. Het ontwerp heeft de bedoeling te anticiperen op de snelle technische evolutie in de communicatiesector. De individuen en de groepen die in het buitenland actief zijn – doelgroepen van de ADIV – gebruiken momenteel moderne communicatiemiddelen zoals draagbare telefoons, elektronische post, communicatie per satelliet, vaak in combinatie met het gebruik van geavanceerde cryptografische middelen.

Aangezien het opvangen, beluisteren, kennisnemen en opnemen van communicatie voor de ADIV een essentieel hulpmiddel is bij het uitvoeren van de opdracht werd enerzijds, voorgesteld het onderscheppen uit te breiden tot elke vorm van communicatie uitgezonden in het buitenland. Anderzijds, voorziet het ontwerp in twee motieven die het verruimen van de toelating tot onderscheppen mogelijk moeten maken: de veiligheid van onze eigen troepen en deze van de bondgenoten in buitenlandse operaties en de bescherming van de in het buitenland verblijvende Belgische staatsburgers.

Er werd rekening gehouden met het advies van de Raad van State. De belangrijkste tekstaanpassing bestaat erin het Vast Comité van Toezicht op de Inlichtingendiensten, naast een normale bevoegdheid op basis van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op de politie- en de inlichtingendiensten, beslissingsrecht te verlenen om aan de gang zijnde intercepties stop te zetten waardoor een effectieve controle wordt ingesteld, zoals vereist zowel door de Europese jurisprudentie als door de gecombineerde bepalingen van artikel 8, § 2 en artikel 13 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Het zal u wellicht al bekend zijn dat het voorontwerp van wet werd goedgekeurd op de Ministerraad van 6 september 2002 en het Parlement zal spoedig de mogelijkheid hebben over het ontwerp te discussiëren.

02.04 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de minister, de belangrijkste objectie hebt u gegeven. Het Comité I krijgt nu op advies van de Raad van State beslissingsrecht, dat is belangrijk.

De andere opmerking van de Raad van State hebt u niet weerlegd en ik heb in het antwoord op mijn vraag ook niet gehoord waarom dit nieuwe ontwerp niet aan de Raad van State wordt voorgelegd. Ik vraag mij nog altijd af hoe wij parlementsleden deze heel delicate materie kunnen controleren, want dat is tenslotte ons recht.

Het incident is gesloten.

La loi de 1998 relative aux services de renseignements prévoit, pour le Service général du Renseignement et de la Sécurité des forces armées (SGRS), une exception à l'interdiction générale de procéder à des écoutes téléphoniques, telle que décrite par le Code pénal. Le SGRS peut, pour des raisons militaires, intercepter, écouter et enregistrer des communications militaires par radio émises à l'étranger.

Le projet tend à anticiper l'évolution rapide des techniques dans le secteur des télécommunications, où les téléphones portables, le courrier électronique, les liaisons satellites et les langages codés avancés gagnent sans cesse en importance. Pour cette raison, il a été proposé d'autoriser le SGRS à étendre l'interception à toutes les formes de communications émises à l'étranger. Cette décision est motivée par la sécurité de nos propres troupes et celle des alliés au cours des opérations à l'étranger, ainsi que par la protection des ressortissants belges à l'étranger.

Il a effectivement été tenu compte de l'avis du Conseil d'Etat. L'adaptation majeure du texte consiste en l'attribution au Comité R du droit de décider de mettre fin à des interceptions en cours. Cette forme de contrôle respecte la réglementation européenne et la Convention européenne des droits de l'homme.

L'avant-projet de loi a été adopté lors du Conseil des ministres du 6 septembre. Il sera soumis au Parlement sous peu.

02.04 Ferdy Willems (VU&ID): Je constate que le ministre Flahaut ne tient pas compte de toutes les objections formulées par le Conseil d'Etat. Pourquoi le nouveau projet de loi modifié n'est-il pas soumis au Conseil d'Etat?

L'incident est clos.

03 **Samengevoegde vragen van**

- de heer Ferdy Willems aan de minister van Landsverdediging over "de bestemming van de Belgische oorlogsarchieven uit Rusland" (nr. 8530)
- de heer Jan Eeman aan de minister van Landsverdediging over "de overgebrachte oorlogsarchieven" (nr. A141)

03 **Questions jointes de**

- M. Ferdy Willems au ministre de la Défense sur "la destination des archives de guerre belges en provenance de la Russie" (n° 8530)
- M. Jan Eeman au ministre de la Défense sur "les archives de guerre restituées" (n° A141)

03.01 **Ferdy Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, mijn eerste vraag is wie de rechtmatige eigenaar is. Op 4 juni gaf u hierop gedeeltelijk een antwoord, naar aanleiding van een vraag van de heer Eeman.

U stelde zich pragmatisch op, in die zin dat u zei dat indien er geen twijfel bestaat, de zaken naar de eigenaar gaan, maar dat, in geval van onzekerheid alles moet worden geregeld door een werkgroep samengesteld uit vertegenwoordigers van Binnenlandse Zaken en van Defensie – waaronder een paar gerenommeerde personen waarvan ik u de namen bespaar.

De criteria die u toen aanhaalde, mijnheer de minister, zijn evenwel vatbaar voor kritiek. De taal zou volgens u het belangrijkste element zijn, maar dat lijkt mij gevaarlijk, aangezien zeker tijdens de vooroorlogse periode – om nog niet te spreken over de 19de eeuw – alles in het Frans gebeurde. Als de taal het criterium is, dan is er weinig discussie mogelijk, maar dat aanvaard ik niet. Het lijkt mij aangewezen de instelling of de auteur als criterium te nemen.

Hoe ver staat het in dat verband?

Het derde en voornaamste deel van mijn vraag betreft een nieuw element dat op 4 juni nog niet meespeelde, met name de betwisting tussen het socialistische archief – het AMSAB – en het Instituut Emile Vandervelde. In de pers heeft men het hierover in scherpe bewoordingen, zoals het patrimonium van de Franse Gemeenschap, de steen des aanstoots, een communautair discours of een communautair getouwtrek. Graag kreeg ik hierover duidelijkheid.

Ik wens deze aangelegenheid niet communautair te spelen. Een rustige analyse van het dossier brengt mij ertoe te zeggen dat het Instituut Emile Vandervelde eigenlijk geen archief is, maar een studiedienst. Dit instituut beschikt niet over een infrastructuur om archieven te bewaren en evenmin over de knowhow om met archieven om te gaan. Het heeft geen publieksfunctie. De BWP waarop zij zich beroepen als zijnde hun voorganger, bestaat trouwens niet meer.

Het AMSAB beschikt wel over al die elementen en ik kan dat gemakkelijk bewijzen. Bovendien is het AMSAB al sedert vele jaren bezig met dit dossier. Ik heb hier een boek van het AMSAB, "Zoektocht naar Archieven", dat zeer interessant is en waarin uitgebreid wordt beschreven welke inspanningen werden geleverd met betrekking tot dit dossier.

Mijnheer de minister, ik verzoek u dan ook met voornoemde criteria rekening te houden bij de beslechting van deze betwisting, vermits dit uw taak zal zijn.

03.01 **Ferdy Willems** (VU&ID): Au mois de mai 2002, plus de 20.000 dossiers contenant des archives militaires ont été transférés de Moscou vers la Belgique. Ces archives sont actuellement entreposées au Musée royal de l'Armée avant de pouvoir être restituées à leur propriétaire légitime.

Je voudrais faire observer dans ce cadre que la langue ne devrait pas être utilisée comme critère pour l'attribution de telle ou telle partie des archives; au cours de la période d'avant-guerre, tous les documents étaient en effet rédigés en français. On pourrait éviter toute discussion en la matière en prenant l'auteur comme critère.

Comment la décision quant au propriétaire légitime est-elle prise?

Quels sont la planification et le calendrier pour la restitution aux propriétaires?

Comment le ministre évalue-t-il le différend à propos de la partie socialiste des archives? Je demande que la clarté soit faite, en dehors de tout discours communautaire.

D'autres parties encore de ces archives font-elles l'objet d'une contestation quant au droit de propriété?

Enfin, je souhaiterais adresser mes félicitations au ministre pour le fait qu'aucun problème ne se pose en ce qui concerne les archives actuelles.

Tot slot wens ik te vragen of er nog andere betwistingen zijn. Bij mijn weten niet, tenzij u er wel kent.

Wat de voorlopige maatregelen betreft, verdient u een pluimpje en dat geef ik u graag. Het is mij immers bekend, vanuit het archiefwezen, dat de stukken goed worden bewaard, dat er in dat verband geen problemen zijn, dat er intens wordt gewerkt aan het archief en dat er bovendien een aparte archivaris werd voor aangeduid met een werkvolume van 400 uren. Het beheer van dit belangrijke patrimonium gebeurt dus naar best vermogen.

03.02 Jan Eeman (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik richt mij tot u, aansluitend bij mijn vraag van 14 juni 2002 en uw desbetreffend antwoord en ook naar aanleiding van berichten in de Nederlandstalige pers, waarin nogal wat kritische artikels verschenen van bepaalde historici die waarschuwden voor een al te eenzijdige benadering bij het uiteindelijk toewijzen van die documenten.

Het taalcriterium zou volgens sommige wetenschappers – ik citeer – "vaak verkeerdelijk ingeroepen worden bij de toewijzing". Feit is dat verschillende documenten inderdaad eentalig in het Frans werden opgesteld, doch in werkelijkheid betrekking hebben op unitaire Belgische organen, die zich in die tijd eveneens of zelfs uitsluitend met Nederlandstalige burgers bezighielden.

Aansluitend bij mijn vraag van juni, zou ik het volgende nog graag vernemen.

Ten eerste, hoeveel documenten werden inmiddels aan de rechtmatige eigenaars overhandigd? Wie zijn die eigenaars?

Ten tweede, over hoeveel fondsen bestaat er onzekerheid of geen zekerheid? Welk voorstel heeft de werkgroep van experts van Buitenlandse Zaken en Defensie in dat verband naar voren gebracht? Welk tijdsschema kan worden gevolgd? Mijnheer de minister, hoe staat u persoonlijk tegenover dat voorstel van de experts?

Ten derde, wat is de stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen over het gedeelte dat momenteel nog altijd in Rusland vertoeft?

Ik sluit mij graag aan bij onze collega. Het strekt u inderdaad tot eer dat het pakket dat hier is gearriveerd in de beste omstandigheden bewerkt en behouden wordt.

03.03 Minister André Flahaut: Mijnheer de voorzitter, collega's, een werkgroep werd opgericht om de rechtmatige eigenaars op te zoeken en om de diverse aanvragen tot teruggave te onderzoeken. Deze werkgroep, die op geregelde tijdstippen vergadert, brengt verslag uit aan de minister van Buitenlandse Zaken en aan mezelf. De werkgroep bestaat uit de hoofdconservator-directeur van het Koninklijke Museum van het Leger als voorzitter, de archivaris van het Koninklijk Museum van het Leger, de archivaris van het ministerie van Buitenlandse Zaken en experts op het vlak van privé-archief. Voor meer dan 95% van de archieven is er geen enkel probleem, vermits het hier gaat om archieven die eigendom zijn van het departement Landsverdediging. De werkgroep behandelt derhalve alleen de aanvragen met betrekking tot het kleine deel privé-archieven. De planning en de timing hangen grotendeels af van de aanvragen.

03.02 Jan Eeman (VLD): Des articles critiques d'historiens mettant en garde contre l'utilisation du critère linguistique pour l'attribution des archives ont été publiés récemment. Certains documents peuvent être rédigés uniquement en français alors même qu'ils concernent des organes belges qui s'occupaient également, voire exclusivement, de néerlandophones.

Combien de documents ont-ils été restitués à leurs propriétaires légitimes jusqu'à présent? Qui étaient ces propriétaires?

Quelle proposition le groupe de travail a-t-il formulée en la matière?

Quelle position le ministre adopte-t-il au sujet de cette proposition? Quel échéancier est-il observé?

Qu'en est-il de la partie restée à Moscou? Quel est en l'espèce le calendrier?

Pour conclure, je tiens à dire que c'est tout à l'honneur du ministre de faire en sorte que les archives soient conservées ici dans les meilleures conditions.

03.03 André Flahaut, ministre: Un groupe de travail a été créé afin de retrouver les propriétaires légitimes de ces archives et d'examiner les demandes de restitution de ces documents. Ce groupe de travail fait rapport de ses travaux au ministre des Affaires étrangères ainsi qu'à moi-même. Il est composé du conservateur en chef et de l'archiviste du Musée Royal de l'Armée, de l'archiviste du ministère de l'Intérieur et d'un expert en matière d'archives privées.

Volgende personen en organisaties kregen hun archieven reeds terug: het Grootoosten van België op 19 juni van dit jaar; mevrouw Valentine de Lavaleye, de papieren van Victor de Lavaleye, haar vader, op 17 december van dit jaar; het Algemeen Rijksarchief op 24 september; burggraaf van Zeeland, de papieren van Paul van Zeeland, zijn vader, op 3 oktober. Tot op heden werden officieel geen andere aanvragen tot teruggave ingediend.

Bij afwezigheid van een officiële aanvraag is het moeilijk het exacte aantal fondsen te preciseren waarvoor er geen duidelijk wettelijke eigenaar werd geïdentificeerd. De informele werkgroep onderzoekt nog steeds de situatie en zal me hierover tegen het einde van het jaar rapporteren.

Wat het geschil betreft over het socialistische luik van het archief wacht ik af tot er een akkoord wordt bereikt over de definitieve eindbestemming. In afwachting van een regeling worden de archieven in het Koninklijk Museum van het Leger op een veilige plaats achter slot en grendel bewaard. Tot nu toe zijn er geen andere betwistingen over delen van het archief geweest.

Dans 95 pour cent des cas, ces documents ne posent pas problème; le groupe de travail s'occupe donc surtout de la petite quantité de cas problématiques.

Le calendrier et les délais prévus varient en fonction des demandes. Les instances et personnes suivantes ont déjà récupéré leurs archives: le Grand Orient de Belgique, Mme Valentine de Laveleye, les Archives générales du Royaume et le Vicomte van Zeeland.

En ce qui concerne le différend relatif aux archives socialistes, j'attends un accord quant à la destination finale de ces archives. Dans l'attente d'une décision définitive, les archives sont conservées en sécurité. Jusqu'ici, les archives n'ont pas fait l'objet d'autres controverses.

De **voorzitter**: De heer Willems heeft nog een onbeantwoorde vraag.

03.04 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik neem akte van de informatie die de minister ons geeft. Ik kan me daarin vinden. Het is goed dat die besluitvorming rustig gebeurt. Ik vraag u, mijnheer de minister, om rekening te houden met de hier geuite visie van mezelf en de heer Eeman wanneer u terzake tot een besluitvorming komt.

03.04 Ferdy Willems (VU&ID): J'estime également que les décisions ne doivent pas être prises à la hussarde.

03.05 Jan Eeman (VLD): Mijnheer de voorzitter, een heel kleine vraag nog.

03.05 Jan Eeman (VLD): Qu'en est-il des archives qui se trouvent encore à Moscou? Le ministre n'a pas répondu à cette question.

Mijnheer de minister, ik heb niets vernomen over het pakket dat eventueel nog in Rusland hangende is. Hebt u daarover enig nieuws?

03.06 André Flahaut, ministre: Nous n'avons pas d'informations à ce sujet.

03.06 Minister **André Flahaut**: Ik heb daar niets nieuws over vernomen en kan u daar geen bijkomende informatie over verstrekken.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 **Samengevoegde interpellatie en vraag van**

- de heer Ferdy Willems tot de minister van Landsverdediging over "het Balkansyndroom" (nr. 1407)
- de heer Jan Eeman aan de minister van Landsverdediging over "het onderzoek rond de mogelijke gevolgen van verarmd uranium bij militairen op buitenlandse missie" (nr. A123)

04 **Interpellation et question jointes de**

- M. Ferdy Willems au ministre de la Défense sur "le syndrome des Balkans" (n° 1407)
- M. Jan Eeman au ministre de la Défense sur "l'enquête relative aux conséquences éventuelles d'un contact avec de l'uranium appauvri pour les militaires en mission à l'étranger" (n° A123)

De **voorzitter**: Met die interpellatie en vraag komen wij een beetje dichter bij het territorium van de delegatie die wij vandaag op bezoek hebben

04.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, er is weer een hele discussie over dat onderwerp, op de VRT en in Voor de Dag. Er zijn uitgebreide nota's van mevrouw Anneke Van Hoof, van dokter Claude Leunis en er is ook het boek, 350 bladzijden dik, van mevrouw Teugels. Dat alles is ruim verspreid in de pers, evenals in de publicaties van de vakbonden en van het leger.

Die problematiek boeit mij al lang. Mijn eerste vraag daarover was een van de eerste die ik in de Kamer ooit gesteld heb, op 28 september 1999. Daarover is ook al een studiedag geweest op 2 februari, georganiseerd door Agalev, waarbij uw diensten aanwezig waren en ik trouwens ook. Ik ga mij niet vermeien – dat zou ons trouwens te ver voeren – tot een uitgebreide bloemlezing uit al die genoemde publicaties. Alleen al de interpellaties die al gehouden werden, omvatten enkele tientallen bladzijden. Daarbij komen nog die boeken en recente publicaties.

In het algemeen zijn er echter zeer duidelijke probleemstellingen.

Ten eerste, het is en blijft een probleem, zelfs een groot probleem.

Ten tweede, het probleem is van zeer menselijke aard. Het betreft de gezondheid, zelfs het leven, van onze militairen, die u heel terecht het grootste kapitaal van de krijgsmacht noemt.

Het is ook een internationaal probleem: de Golfoorlog, de Balkan, Amerikaanse wetgeving terzake en internationalisering van het dossier tonen dat aan.

Er zijn opnieuw zeer recente, totaal nieuwe wetenschappelijke gegevens. De onderzoeksmethodes – om een eufemisme te gebruiken – worden door die recente publicaties minstens in vraag gesteld. Naast de kritiek wordt er ook gesteld dat de methodiek die het leger gebruikte, niet onafhankelijk was. Het leger is in deze discussie dus rechter en partij, wat in een rechtstaat niet kan. De vroegere uitleg is bijvoorbeeld absoluut onvoldoende. Men sprak over vermoeidheid als verklaring, maar dat is geen verklaring, enkel een symptoom. Men had het uitgebreid over leefomstandigheden en de hygiëne. Dat is hoogstens een medefactor, maar nooit de enige oorzaak van het probleem. In sommige rapporten had het leger het ook over hysterie en massapsychose, maar dat is ronduit beledigend voor de slachtoffers. Ik verwijs naar de Amerikaanse wetgeving – ik kom daar straks op terug – die deze klachten wel aanvaardt. Het Golf War Veterans Unice rapport van 1997 is terzake duidelijk.

Vandaar kom ik tot een eerste serie heel concrete vragen.

Kan en wil de minister via deze commissie of via de interparlementaire werkgroep het initiatief nemen tot een hoorzitting – dat hoeft niet noodzakelijk beperkt te zijn tot één dag – om de recente bevindingen van toch wel deskundige mensen terzake te toetsen aan de bevindingen van de medische staf van het leger? Er is inderdaad nood aan een nieuw wetenschappelijk onderzoek.

Er moeten afspraken gemaakt worden over de financiële middelen om dat onderzoek te doen en om de eventuele tegemoetkomingen te bepalen. Dat is een regeringszaak.

Er moet een duidelijke registratie komen, want de totnogtoe gevoerde enquête is weinig overtuigend. Men houdt bijvoorbeeld een rekening

04.01 Ferdy Willems (VU&ID): Le syndrome des Balkans a déjà fait couler beaucoup d'encre et publier de nombreux livres. Il s'agit en effet d'un problème important sur le plan humain qui revêt une dimension internationale.

Des données récentes démontrent que les méthodes de recherche employées par l'armée sont remises en question et que les explications apportées précédemment sont de plus en plus remises en cause. Il ne fait aucun doute qu'il ne s'agit pas de fatigue classique, la faute ne peut être imputée à de mauvaises conditions de vie et l'explication de l'hystérie de masse est carrément vexante. L'armée américaine reconnaît par ailleurs effectivement les plaintes concernant la santé et admet également le lien éventuel avec l'empoisonnement par l'uranium appauvri.

Le ministre est-il en mesure d'organiser une audition au cours de laquelle nous pourrions confronter les récentes découvertes aux données des Etats-majors de l'armée? La nécessité d'une nouvelle enquête semble en effet s'imposer clairement.

Une première série de remarques porte sur la procédure d'enquête. Des témoins évoquent l'intimidation, voire même la menace de se faire renvoyer, pour qu'ils ne déposent pas de plainte malgré tout. Les formulaires de plainte doivent obligatoirement être complétés sans accompagnement, mais ils sont ensuite mis en doute parce qu'ils ne sont pas confirmés par un médecin. La méthode de recherche utilisée ne permet pas de détecter des petites quantités d'uranium. En outre, le fait que les examens ne soient pas pratiqués par une instance indépendante, mais par l'armée elle-même me gêne.

Une deuxième série de remarques porte sur les promesses faites. M. Wauters a déjà insisté précédemment sur un point de

met de hiërarchische structuur van het leger, waardoor militairen bij getuigenis vrezden voor hun job. Zij beweren dat ze soms afgedreigd worden. Ik weet niet of dat waar is, maar die vrees bestaat in elk geval.

Het vooronderzoek is gebrekkig geweest: er is geen opsplitsing geweest van de missies. Men kan bijvoorbeeld niet weten of het nu in Dargun of Veseco of waar dan ook was. Men weet dat niet uit de teksten.

De klachtenformulieren die gebruikt zijn, zijn onvoldoende. Er is zelfs een totale anomalie aan de hand met die klachtenformulieren. Het leger eiste dat de militairen die klachtenformulieren zelf invulden zonder medische begeleiding. Dat was zo gewild. Achteraf lees ik in een nota van de staf van het leger: "Volgens de medische dienst van het leger moeten die klachten wel met een korreltje zout worden genomen. Het gaat hier immers om klachten die de militairen zelf opgeven en die niet gecheckt zijn door wetenschappelijk medisch onderzoek". Als u zelf zegt dat de militairen het zelf moeten doen, dan kan het niet dat u het achteraf niet goed vindt omdat het van de militairen zelf komt.

Hetzelfde geldt voor de bevindingen tot nu toe over de aanwezigheid van uranium. Het leger stelt dat bij geen enkele van de reeds 5200 bestudeerde gevallen uranium bewijsbaar aanwezig is. Dat is te wijten aan de gebruikte methode. Met de methode die het leger gebruikt is het enkel mogelijk om aan te duiden dat er gigantische hoeveelheden ingeslikt of opgezogen werden.

Dat kan dus niet voor kleinere hoeveelheden. Ik wil er ook de aandacht op vestigen dat het concrete resultaat van uraniumbesmetting pas blijkt na twintig of dertig jaar, dus vandaag niet. Heel concreet, 15% van de Belgische militairen die blauwhelm waren hebben het leger verlaten en de helft daarvan heeft niet eens deelgenomen aan de tests zegt professor Martin Zizi. Het is zelfs in deze enquête duidelijk dat niet minder dan 15,5% van de geteste personen asyntopische klachten hebben.

Ik blijf er ook bij dat dit onderzoek moet gebeuren op een onafhankelijke manier, dus niet door mensen van het leger zelf. Het is vanuit dat perspectief dat het VSO, de militaire vakbond of één van de militaire vakbonden, zich op 2 oktober heeft gericht tot de minister van Volksgezondheid omdat ook een duidelijk aspect volksgezondheid daarbij betrokken is. Maar dit belet niet dat dit een zaak blijft van de hele regering. Ik verwijs ook naar brieven van minister Van den Bossche, Vandenbroucke van Sociale Zaken en minister Reynders. Eigenlijk spelen deze ministers een pingpongspel waarbij u de bal hebt. Ik citeer een brief van minister Reynders aan het VSOA: "Nochtans zoals u kunt vaststellen bij lezing van de brief van mijn collega van Sociale Zaken en Pensioenen, de heer Frank Vandenbroucke, kunnen er zich oplossingen ontwikkelen ten gevolge van de initiatieven op het domein van de minister van Defensie". Brief van 24 april 2002. Er is een pingpongspel bezig en de bal zit dus bij u.

Vandaar kom ik ook tot een tweede serie vragen. Ik heb de documenten van de vorige interpellaties zorgvuldig nagelezen en er zijn nogal wat beloften gedaan in dit dossier, beloften die geheel of gedeeltelijk niet nagekomen werden.

Ten eerste, mijn collega Wauters heeft een vertrouwelijk meldpunt gevraagd in plaats van de groene telefoon omdat die onvoldoende waarborgen bood voor de militairen. Bij mijn weten is dat niet gebeurd alhoewel u dat wel toegezegd hebt.

contact central au lieu d'un téléphone vert. Quel est l'état d'avancement du dossier?

La commission se réunira-t-elle encore? Combien de fois s'est-elle déjà réunie? N'y a-t-il pas suffisamment de faits nouveaux pour justifier la réouverture des travaux de la commission? Qui suit l'évolution de cette situation?

Qu'en est-il du briefing des militaires eux-mêmes? Les dirigeants de nos forces armées en viennent peu à peu à considérer le rayonnement comme un fait, mais les militaires et leur famille sont-ils suffisamment informés des risques?

Quand l'institut des vétérans dont le gouvernement a promis la création verra-t-il le jour? L'organisation de l'aide médicale et du soutien moral n'incombe-t-elle pas à la Santé publique? Qu'est-il advenu de la proposition de loi Moerman de septembre 2000? Pourquoi cette proposition, qui prévoit un assouplissement de la procédure visant à obtenir une indemnisation, reste-t-elle dans les tiroirs? A l'heure actuelle, les victimes de l'armée ne sont toujours pas prises en charge. C'est un constat lamentable. Il importe de débloquer au plus vite la proposition de loi Moerman. Les militaires sont des personnes jouissant de droits comme tous les citoyens. Il est tout à fait anormal qu'ils doivent adresser leurs griefs à leur employeur.

Ten tweede, de medische commissie voor epidemiologie, bestaande uit 12 medici, 10 Belgen, een Fransman en een Nederlander en 8 dokters uit de krijgsmacht zelf, heeft rapporten uitgebracht. Een eerste dateert van 6 juni 2001 waar men het had over omgevingsfactoren en massapsychologie en een tweede rapport, het definitieve rapport, op 28 december dat geen nieuwe elementen bevat. Nochtans blijkt dat 33% van de 15.000 ondervraagde militaire wel degelijk klachten hadden. Mijn vragen zijn de volgende. Is deze commissie intussen gestopt? Hoeveel keer is die samengekomen om tot dit resultaat te komen? Is er geen reden om deze commissie opnieuw aan het werk te zetten, want juist nu zijn er meer dan ooit epidemiologische elementen in het onderzoek die totaal nieuw zijn en die tot nieuw onderzoek dwingen?

Ten derde, u hebt een opvolgingscommissie in uitzicht gesteld. U hebt zelf gesteld dat om dubbel gebruik te vermijden het best is dat die bestaat uit kamerleden en senatoren. Dat is prachtig. Heeft die commissie al vergaderd, behalve voor de installatie ervan en met welke resultaten?

Ten vierde, u stelt op voorhand duidelijke briefing naar de militairen te willen geven. Dat heeft minister Poncelet, uw voorganger, reeds voorgesteld. Dat leid ik ook duidelijk af uit de brief van luitenant-generaal Bastiaens. Ik citeer letterlijk de brief van 17/3/2000: "Ieder militair die een zending naar Kosovo moet uitvoeren loopt het risico blootgesteld te worden aan straling veroorzaakt door verarmd uranium". Een ander citaat: "Het is van het grootste belang dat alle betrokkenen voor hun vertrek grondig worden geïnformeerd". Dat is toch niet niks. Ik zie ook dat u een nota aan de pers hebt overgemaakt op 20 september waarin nog eens staat dat de militairen en hun familie op voorhand moeten gebriefd worden. Dat is allemaal correct, mijnheer de minister, maar gebeurt dit ook op het terrein? De mensen van de militaire vakbonden stellen mij dat u terzake wel degelijk bezorgd bent, dat u zelfs u niet te min acht – integendeel – om met de militairen te praten. Dat siert u maar worden uw instructies op het terrein gevolgd, want bij mijn weten is dat niet het geval. De militaire vakbonden zijn trouwens zinnens u daarover een uitgebreid rapport over te maken.

Dan is er ook de belofte om een veteraneninstituut op te richten. Men zegt mij dat hier hard aan gewerkt wordt en ik geloof dat wel, maar hier is het opnieuw hetzelfde. Dit veteraneninstituut moet morele steun en medische steun geven maar dit is geen zaak voor Defensie. Dit is volgens mij een zaak van Volksgezondheid want anders bent u opnieuw rechter en partij.

Er is nog een zesde en laatste belofte. U hebt herhaaldelijk in deze commissie gesteld dat u als minister elke zes maanden voor deze commissie verslag zou uitbrengen over de gezondheid van de militairen in het kader van de internationale missies. Ik had graag gezien dat dit inderdaad ook gebeurt. In dezelfde orde van grootte – hiermee zal ik mijn betoog beëindigen – vraag ik u wat er intussen is gebeurd met het zeer boeiende wetsvoorstel-Moerman van 30 oktober 2000, dat door alle democratische fracties van de Kamer is onderschreven. Het gaat over een versoepeling van de reglementering, waarbij het louter vermoeden van de aanwezigheid van een infectie een grond zou kunnen zijn om schadevergoeding te krijgen. Het was een schitterende start naar een oplossing. Maar als ik de stukken goed lees, is hiervan ondanks de inspanningen van mevrouw Cahay en mevrouw Lejeune totnogtoe niet veel terechtgekomen. Integendeel, de brieven van de ministers Vandenbroucke en Reynders geven ons weinig hoop.

Daarom vraag ik u, mijnheer de minister, of u dit zou willen actualiseren. Kan het wetsvoorstel-Moerman opnieuw op de

regeringstafel belanden, want het is nodig? Waarom is het nodig? Ten eerste, omdat op één op rust gestelde commandant na die via de rechtbank zijn gelijk heeft gehaald, de slachtoffers van het leger niet zijn begeleid. Er is geen enkele erkenning, geen enkele compensatie geweest. Als resultaat van al deze jaren actie, de bundel papier die ik bij me heb, is dit een heel mager beestje.

Mijnheer de minister, ik wil u trouwens ook de wetgeving van de VS citeren die deze lente werd goedgekeurd in het Amerikaans Congres en de Amerikaanse Senaat. Het is een zeer overtuigend stuk. Ik zal u de tekst overhandigen. Als er twee atypische symptomen zijn, komt de militair uit de Golfoorlog wel in aanmerking voor vergoeding. Ik vraag u, mijnheer de minister, dat u en uw diensten dit stuk aandachtig bekijken. Als Amerika dit kan, moet België dit ook kunnen.

Zo kom ik tot mijn laatste vraag. Mijnheer de minister, kunt en wilt u het initiatief nemen om dit wetsvoorstel, dat op dit ogenblik geblokkeerd is en in de schuif zit, te deblokken en opnieuw op de regeringstafel te brengen. Het gaat inderdaad om militairen en ik weet ook dat militairen een apart statuut hebben. Maar militairen zijn eerst en vooral ook mensen met recht op leven en gezondheid. Militairen zijn ook burgers die rechten hebben zoals alle andere burgers. Ik heb het gevoel dat ze in dit geval die rechten niet hebben, want bij klachten moeten zij op dit moment terecht bij hun eigen werkgever, die in deze rechter en partij is. Ik vraag mij af welke bevolkingsgroep in dit land dit zou aanvaarden. Behandel de militairen als militair, maar ook als mens en waardevol burger, met de rechten van elke andere burger.

04.02 Jan Eeman (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, aansluitend op mijn vorige vragen en meer bepaald naar aanleiding van de publicatie van het boek van mevrouw Marleen Teugels, "Met stille trom, de naweeën van een nieuwe oorlog", wens ik opnieuw dieper op deze aangelegenheid in te gaan. Ik moet u vooraf zeggen – uw kabinetsadviseur kolonel-geneesheer Vilet is daarvan op de hoogte – dat ik persoonlijk een geval ken. Ik kan uiteraard niet detecteren in welke omstandigheden de man ooit gewerkt heeft en of de toestand waarin hij zich momenteel bevindt al dan niet het gevolg is van. Het is echter toch bedroevend dat de procedure die terzake gevolgd wordt zo eeuwig lang duurt. Ik dring er bij u op aan dat de zaken een snellere ontwikkeling kennen en dat sneller wordt overgegaan tot het nemen van besluiten, zodat elke partij die in dergelijke dossiers betrokken is uiteindelijk weet of verneemt waar hij of zij staat.

Ik kom heel even terug op het dossier zelf. Uit het onderzoek van mevrouw Teugels zou blijken dat het onderzoeksrapport van 20 juni 2001 uitgaande van het leger vrij amateuristisch werd uitgevoerd. Ik citeer: "Zo was er geen controlegroep en was de vraagstelling gebrekkig en summier". Voor een hoogleraar in de psychologie zou deze voorstudie de basis kunnen betekenen van een enquête. Ik vernam in dit verband dan ook graag of u overweegt of zou kunnen overwegen om alsnog een onafhankelijk, multidisciplinair onderzoek te laten opstarten. In die omstandigheden zou het best zijn dat Defensie niet tegelfdertijd rechter en partij zou wezen. Ik sluit mij in dit verband voor 100% aan bij de visie van collega Willems.

Er is meer. Men beweert dat op 18 april 2002, vrij recent, de gerechtelijke geneeskundige dienst een verband zou hebben erkend tussen de klachten en een missie van een voormalige veteraan die in Joegoslavië is geweest. Naar het schijnt zijn noch de officieren die in de Commissie voor Vergoedingspensioenen zetelen, noch u als minister daartegen inedaan. Houdt deze stelling eventueel in dat er een

04.02 Jan Eeman (VLD): Les recherches effectuées par la journaliste Marleen Teugels semblent indiquer que l'enquête sur le syndrome des Balkans menée par l'armée belge, l'an dernier, aurait indûment classé l'affaire. Cette enquête aurait, en outre, été effectuée sans aucun souci de professionnalisme et ne pourrait être utilisée que comme étude préparatoire.

Le ministre envisage-t-il encore de demander une enquête multidisciplinaire et indépendante, c'est-à-dire réalisée par un organisme n'appartenant pas au ministère de la Défense? Le fait que l'Office médico-légal ait reconnu le lien existant entre les plaintes d'un vétéran et sa mission en Yougoslavie peut-il être utilisé comme précédent? Cette reconnaissance permet-elle aux (ex-)militaires d'espérer une éventuelle indemnisation pour attentat et des dommages et intérêts pour préjudice moral?

impliciete erkenning is voor de getroffen militairen, zodanig dat deze stand van zaken eventueel de weg kan vrijmaken naar een meer definitieve regeling wat de schadevergoeding betreft?

04.03 Minister **André Flahaut**: Mijnheer de voorzitter, collega's, de discussies in de media waarvan melding wordt gemaakt in de interpellatieaanvraag en die zijn ontstaan door het verschijnen van het boek van mevrouw Teugels hebben mijn aandacht zeer zeker gaande gehouden. Ik wens te benadrukken dat mijn departement dit moment niet heeft afgewacht om een onderzoek in te stellen, analyses te doen en zekere conclusies te trekken die zich opdrongen. Dit heeft reeds het onderwerp uitgemaakt van talrijke mededelingen vanwege leden van mijn departement, van mijn kabinet of van mezelf. Om die reden wens ik eraan te herinneren dat België, in tegenstelling tot wat men soms hoort of leest, een van de zeldzame Europese landen is die het heeft aangedurfd dit dossier te openen en ermee door te gaan.

Wij hebben nooit gezegd of beweerd dat de audit van vorig jaar onder toezicht en met advies van de interuniversitaire begeleidingscommissie een exhaustieve en finale wetenschappelijke studie was. Nooit heeft een lid van het departement verklaard dat onze veteranen geen gezondheidsproblemen, noch andere problemen hadden.

Deze audit is geen tijdverlies, zoals sommigen zouden kunnen denken, maar dient als noodzakelijke basis om al onze verdere inspanningen te focussen. Het is daarom dat het departement van Defensie structurele antwoorden heeft aangebracht, zoals het "inplaatsstellen" van een biotheek, een veteraaninstituut en een nieuw stafdepartement Welzijn. Het veteraaninstituut zal voor het einde van dit jaar inwerkingtreden. De biotheek, het uitschrijven van het technische lastenboek, het opstellen van de operationele procedure en de kwaliteitscontrole van de biotheek bevinden zich in een slotfase. Dit instrument van medisch-wettelijke aard, vereist belangrijke investeringen op het gebied van infrastructuur en uitrusting en zou operationeel moeten zijn in de loop van 2004.

Het departement Welzijn werd ingericht in januari van dit jaar en omvat een analysedienst, gewijd aan epidemiologie, biostatistiek en onderzoek en ontwikkeling in deze materie. Het is om deze redenen dat een tiental wetenschappelijke werken of studies, waarvan de lijnen ons werden aangewezen door de audit uitgevoerd bij onze veteranen, reeds werden gerealiseerd.

Het is ook daarom dat met vijf andere studies werd gestart die nog steeds lopende zijn. Het is tevens daarom dat er andere werken gepland zijn die volgend jaar zullen aanvangen. Het is ten slotte daarom dat het departement van Defensie open blijft staan voor een uitgebreide medewerking en dit in verschillende domeinen.

Met het oog op een optimale verspreiding van de informatie en uit zorg voor een algehele doorzichtigheid, stel ik dus aan mijn gesprekspartners voor om een zitting van de commissie voor de Landsverdediging te houden in aanwezigheid van sommige leden van mijn departement die betrokken zijn bij dit dossier, maar ook van sommige onafhankelijke autoriteiten vanuit de interuniversitaire begeleidingscommissie.

04.03 **André Flahaut**, ministre: L'attention que les médias ont accordé à l'étude de Marleen Teugels ne m'a pas échappé. Mon département n'a pas attendu le branle-bas de la presse pour passer à l'action. La Belgique suit cette affaire depuis des années déjà et elle est un des seuls pays européens à avoir ouvert le dossier et à poursuivre ses travaux.

Ni mes collaborateurs, ni moi-même n'avons jamais prétendu que l'audit de l'année passée constituait une enquête définitive et exhaustive. Mon département n'a jamais nié les problèmes des vétérans.

L'audit auquel il a été procédé n'a pas non plus été une perte de temps. Il a, au contraire, servi de base nécessaire à toutes les initiatives futures, plus particulièrement la création d'une bibliothèque, d'un Institut des vétérans et d'un nouveau département Bien-être à l'Etat-major. Ce département est déjà opérationnel et l'Institut des vétérans le sera avant la fin de l'année. La bibliothèque devrait être complètement équipée et opérationnelle dans le courant de 2004.

Pour assurer une mise en œuvre optimale de ces différents projets, quinze études scientifiques ont été réalisées dans le prolongement de l'audit. Pour l'année prochaine aussi, des initiatives ont été programmées. Le département de la Défense est ouvert à toutes les suggestions et questions. En vue de garantir un échange optimal d'informations, je propose d'organiser une réunion de la commission de la Défense nationale en présence d'un certain nombre de membres de mon cabinet et de quelques experts indépendants issus de la commission d'accompagnement interuniversitaire.

Le rapport publié le 20 juin 2001 constitue un audit concernant les problèmes de santé des militaires qui ont été en mission dans les Balkans, et non une étude scientifique. Cet audit a été largement discuté avec les experts d'un comité inter-universitaire indépendant et international. L'analyse des plaintes de la mortalité et des cancers, la recherche de clusters éventuels ne feront pas apparaître d'indices permettant d'incriminer un syndrome lié aux Balkans.

Le taux d'un tiers de personnes éprouvant des plaintes ou symptômes n'est pas fondamentalement différent de ce que l'on observe dans plusieurs études civiles qui sont, par ailleurs, référencées dans le rapport Balkans soumis à la commission parlementaire de la Défense.

Cet audit a également permis de définir un certain nombre de pistes à poursuivre, d'actions à entreprendre et de recherches à mener; celles-ci ont déjà été finalisées, comme je viens de le dire, et d'autres sont en cours.

Afin de garantir un maximum d'objectivité dans les recherches – et c'est surtout à M. Eeman que je m'adresse – j'ai demandé à un comité inter-universitaire d'accompagnement constitué d'experts académiques indépendants de superviser les travaux de recherche. Nous essaierons – et nous avons essayé tout au long de ces travaux – de privilégier un maximum de collaboration avec des partenaires civils. Dans cette optique, des collaborations existent avec l'Institut Bordet, la KUL et l'hôpital Brugmann. Vous voyez que je veille aussi à l'équilibre linguistique et philosophique des intervenants. Certains protocoles de recherche émanent d'ailleurs de ces institutions et non de la Défense. Une autre garantie du sérieux consiste à soumettre les travaux de mon département à la littérature scientifique internationale.

Quant à la deuxième question de M. Eeman, je me permets de porter à son attention que la Défense ne peut émettre d'avis sur les procédures et les conclusions qui sont du ressort d'un autre département. Le fait qui y est rapporté est de nature confidentielle et aucun élément ne m'a donc été transmis.

Il serait bon de rappeler ici des éléments importants sur le fonctionnement de l'expertise médico-légale en ce qui concerne les militaires de mon département. Les militaires sont soumis, pour ce qui concerne la réparation des dommages corporels encourus au service et par le fait du service, aux lois coordonnées sur les pensions de réparation. L'Office médico-légal est chargé de l'expertise médicale des dossiers de demande de ces pensions et il dépend du ministère de la Santé publique. L'Office médico-légal ne se prononce pas sur l'existence d'un lien éventuel de causalité. Le rapport de l'Office médico-légal est alors transmis à la Commission des pensions de réparation dépendant, elle, de l'administration des Pensions du ministère des Finances. C'est cette commission qui statue sur une relation causale existant entre un fait dommageable ayant induit une incapacité et l'accomplissement du service.

Conformément au barème officiel belge des invalidités, un pourcentage d'invalidité est alors déterminé et celui-ci, pour autant qu'il atteigne 10%, donne droit à une pension de réparation. Celle-ci constitue une indemnisation forfaitaire couvrant entièrement les dommages corporels tant matériels que moraux. L'octroi d'une éventuelle indemnité pour attentat doit, quant à elle, répondre à des critères bien précis définis dans les textes législatifs et réglementaires.

En terminant, monsieur le président, je voudrais répéter ce que j'ai déjà dit une première fois en répondant à M. Willems et la semaine dernière

Het verslag dat op 20 juni 2001 werd gepubliceerd is inderdaad de weerslag van een audit over de gezondheidsproblemen van de militairen die met zending waren in de Balkan en geen wetenschappelijke studie. De analyse in die audit en het advies van de experts van een onafhankelijk Interuniversitair Comité geven geen uitsluitend over de rol van een mogelijk Balkan-syndroom.

Het aantal mensen dat bepaalde symptomen vertoont, één derde, wijkt niet beduidend af van het aantal in verscheidene burgerlijke studies.

Wel heeft die audit duidelijk gemaakt wat we verder kunnen ondernemen.

Om objectief te werk te gaan heb ik een interuniversitair comité bestaande uit onafhankelijke academische experts gevraagd de onderzoekswerkzaamheden te superviseren. Tijdens de hele duur van de werkzaamheden zullen we proberen om zo veel mogelijk met civiele partners als het Institut Bordet, de KUL en het Brugmann-ziekenhuis samen te werken.

Het feit waar u in uw tweede vraag naar verwijst heeft een vertrouwelijk karakter en geen enkel element daarvan kan aan Landsverdediging worden overgemaakt.

Sta me toe u een aantal belangrijke elementen inzake de werking van de gerechtelijk geneeskundige expertise voor de militairen van mijn departement in herinnering te brengen.

Voor lichamelijke schade tijdens en door de dienst zijn de militairen onderworpen aan de gecoördineerde wetten op de herstellpensioenen. De Gerechtelijk-Geneeskundige dienst (GGD) staat in voor de medische expertise, maar doet geen uitspraak over een mogelijk oorzakelijk verband. Het verslag van de GGD wordt vervolgens overgemaakt aan de Commissie bevoegd voor de herstellpensioenen. die zal

à Mme Dardenne. Je suis à la disposition de la commission avec, notamment, la diffusion éventuelle d'un spot qui a été réalisé pour vous montrer ce qui a été fait depuis trois ans dans ce département de la Défense. Je suis également à la disposition de la commission avec tous les intervenants possibles et imaginables pour venir répondre aux questions posées par ses membres. Je l'ai dit la semaine dernière et je peux le répéter chaque semaine, mais c'est la réalité.

beoordelen of er een oorzakelijk verband bestaat tussen de schade en de dienstuitoefening.

Vervolgens wordt een invaliditeitspercentage vastgesteld. Indien dit minstens 10% bedraagt geeft het recht op een herstelpensioen, dit is een forfaitaire vergoeding voor lichamelijke, materiële en morele schade. Een eventuele vergoeding in het kader van een aanslag kan worden toegekend indien is voldaan aan de criteria waarin de wettelijke en reglementaire teksten voorzien.

De **voorzitter**: Collega Willems, wenst u nog het woord?

04.04 **Ferdy Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, het is nogal logisch dat ik nog het woord wens. Ik dank de minister voor zijn uitgebreid antwoord. Het vormt een basis voor een ernstige discussie. Als het anders was, zou ik het zeggen; als het goed is, zeg ik het dus ook. Dit betekent echter niet dat ik met alles akkoord ga.

04.04 **Ferdy Willems** (VU&ID): Je remercie le ministre pour sa réponse qui peut servir de point de départ à un débat sérieux. J'ai déposé une motion de recommandation pour demander une audition et la réalisation rapide des promesses faites au cours des trois dernières années. Mais je suis prêt à la retirer s'il s'avère dans deux semaines que le ministre a entrepris des démarches pour mettre en place une concertation et pour en revenir à la proposition de loi Moerman.

Onze interventie was volgens mij niet agressief. Wij hebben op het dossier gespeeld en zeker nooit op de persoon, wie ook. Daarom heb ik een motie van aanbeveling ingediend waarin in dezelfde geest logische zaken worden gevraagd. Ik vraag namelijk om een hoorzitting, waarbij ik erop aandring dat de mensen die daarover recentelijk hebben gepubliceerd, worden gehoord. Ik vraag eveneens dat men werk maakt van al wat in de voorbije drie jaar werd beloofd: elke zes maand naar het Parlement komen, een epidemiologische commissie, een interparlementaire commissie, een meldpunt, een veteraneninstituut. Dat vraag ik in mijn motie.

Bovendien blijf ik erop aandringen dat het departement allereerst onderzoekt hoe men dat, zonder rechter en partij te zijn, kan uitvoeren. Ten tweede, uit de niet onbelangrijke gegevens die ik u bezorgde, blijkt dat men in de Verenigde Staten voor de slachtoffers – dat is vergelijkbaar met de Golfoorlog – overgaat tot wetgevende maatregelen die eigenlijk in de geest liggen van het wetsvoorstel-Moerman. Ik wil dat wij dit hier ook doen.

Ik begrijp niet goed waarom deze motie van aanbeveling het lot zal ondergaan van zovele moties van aanbeveling en zal worden afgeblokt. Ik zit voor een zeer groot deel op dezelfde lijn als de minister en ik ben bereid deze motie van aanbeveling ondertekend door mevrouw Leen, de heer De Crem en mijzelf, in te trekken op voorwaarde dat wij in een zeer nabije toekomst – ik handhaaf ze voorlopig, want als men de motie intrekt, bestaat ze niet meer – tot een constructief overleg komen over deze constructieve voorstellen, met name dat wij geen rechter en partij zijn, dat de zaak op regeringsniveau zal worden gebracht, dat de gemaakte beloftes die belangrijk genoeg zijn worden uitgevoerd en dat het wetsvoorstel-Moerman wordt geactualiseerd.

Het is duidelijk dat aangezien er objecties zijn gekomen, men het wetsvoorstel moet actualiseren opdat het zou beantwoorden aan de gemaakte objecties. Men moet daarmee doorgaan en binnen een paar weken tot iets concreets komen. Als ik dat tegen de volgende plenaire vergadering – we hebben veertien dagen tijd – zie gebeuren, zal ik op

die vergadering mijn motie van aanbeveling intrekken.

Ik ben hier niet om oppositie te voeren, om de dwarsligger te spelen. Dat is nooit mijn rol geweest en is het ook vandaag niet, maar er moet iets gebeuren. Het leven van deze mensen is te belangrijk, zij stellen zich ter beschikking van de krijgsmacht, maar niet om het slachtoffer te worden van dergelijke zaken.

Mijnheer de minister, ik vraag dat u de positieve inbreng van de heer Eeman en van mijzelf als zodanig ook evalueert – wij evalueren ook uw inspanningen positief – opdat men tot iets tastbaar en concreet komt, zodat wij nooit moeten vaststellen dat zoals nu het geval is niemand – behalve één man die via het gerecht, via de gerechtelijke commissie waarin trouwens iemand van u is vertegenwoordigd, zijn ding heeft gehaald – van de zovele mensen die zich slachtoffer voelen wordt begeleid, noch gesteund, noch een vergoeding krijgt.

Wij hebben hier te maken met een ernstig probleem en wij trachten het op een ernstige, waardige manier aan te pakken vanuit deze Kamer. Mijnheer de minister, wij vragen van u hetzelfde. Neemt u terzake nuttige initiatieven, dan komt het niet tot een stemming in de plenaire vergadering. Ik geef u mijn woord.

04.05 Jan Eeman (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn uitgebreid antwoord maar ik wil nogmaals erop aandringen dat, vooral in concrete aangelegenheden, een procedure wordt uitgewerkt waarbij de betrokkenen vrij snel – ik begrijp dat dit niet altijd mogelijk is – de uiteindelijke beslissing zouden kunnen vernemen.

04.05 Jan Eeman (VLD): Une procédure permettant aux intéressés d'obtenir une décision plus rapidement va être arrêtée pour les dossiers concrets.

Moties **Motions**

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.
En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door mevrouw Simonne Leen en de heren Ferdy Willems en Pieter De Crem en luidt als volgt:

“De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Ferdy Willems
en het antwoord van de minister van Landsverdediging,
vraagt de regering

1. rond deze problematiek een hoorzitting te organiseren, teneinde te komen tot een nieuw onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijke instantie en gebaseerd op de recente wetenschappelijke ontwikkelingen in binnen en buitenland;
2. de in uitzicht gestelde initiatieven verder uit te werken;
3. dit dossier op regeringsvlak te behandelen via het waar nodig geactualiseerd wetsvoorstel-Moerman.”

Une motion de recommandation a été déposée par Mme Simonne Leen et MM. Ferdy Willems et Pieter De Crem est libellée comme suit:

“La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Ferdy Willems
et la réponse du ministre de la Défense,
demande au gouvernement

1. d'organiser des auditions à propos de ce problème, afin de permettre la réalisation d'une nouvelle étude qui serait menée par une institution indépendante et qui serait basée sur l'évolution scientifique récente en la matière, en Belgique comme à l'étranger;
2. de poursuivre la mise en œuvre des initiatives annoncées;
3. d'examiner ce dossier au niveau gouvernemental, sur la base de la proposition Moerman qui serait actualisée sur certains points.”

Een eenvoudige motie werd ingediend door de heren José Canon en Jan Eeman en mevrouw Josée Lejeune.

Une motion pure et simple a été déposée par MM. José Canon et Jan Eeman et Mme Josée Lejeune.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.
Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

05 Vraag van de heer Ferdy Willems aan de minister van Landsverdediging over "het militaire statuut voor minderjarigen" (nr. 8577)

05 Question de M. Ferdy Willems au ministre de la Défense sur "les mineurs d'âge sous statut militaire" (n° 8577)

05.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, zowel in de pers – ik kan alleen maar toelichten wat ik geschreven heb bij het indienen van dit punt – als op de – ik verzeker u indrukwekkende – internationale conferentie "Kinderen in oorlog" in het Egmontpaleis op 1 oktober 2002, waar we kindsoldaten aan het woord hebben gehoord, wordt door niemand minder dan de mensen van Unicef onderstreept dat eigenlijk ook België strikt juridisch gezien kindsoldaten heeft. Het gaat dan om de mensen van de militaire school, die het statuut van militair hebben. Vandaar mijn vragen.

Ten eerste, zijn deze minderjarige landgenoten volgens het internationaal recht niet een mogelijk oorlogsdoelwit in geval van conflict? Ze zijn tenslotte soldaat en ze zijn minderjarig.

Ten tweede, verzwakt het onze positie niet wanneer we als land op het internationale forum – terecht – strijd voeren tegen de kindsoldaten?

Ten derde, men zegt me dat er allerlei militaire, administratieve, wettelijke of organisatorische bezwaren zouden zijn. Zo ja, welke zijn dit en – logische vraag – zijn deze bezwaren niet op te vangen?

Ten vierde, kan men dit niet aanpassen? Kan men hier niets aan doen?

Ten vijfde, welke initiatieven neemt de minister hier eventueel?

05.02 Minister André Flahaut: Mijnheer de voorzitter, collega Willems, er werden reeds stappen ondernomen voor de ratificatie van het facultatieve protocol bij het verdrag inzake de Rechten van het Kind, inzake kinderen in gewapende conflicten, ondertekend te New York op 25 mei 2000. De minderjarigen die eventueel ingezet worden bij vijandigheden zijn beschermd door dit protocol. Het wetsontwerp houdende instemming met het vermelde protocol werd trouwens door mij mee ondertekend.

De Belgische Senaat heeft ondertussen het wetsontwerp – zitting 2001-2002, stuknummer 2051 van 11 januari 2002 – reeds aangenomen en overgezonden aan de Kamer – parlementair stuk Kamer 2001-2002, nummer 671, 1 tot 3 – die het in haar plenaire vergadering van 28 maart 2002 heeft goedgekeurd. De regering heeft tot doel de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, die depositaris is van de dienst Juridisch Instrument, te informeren over de ratificatie in ons land. Het bestaan van de scholen voor onderofficier vormt geen beletsel voor de ratificatie van het aanvullende protocol bij het verdrag voor de rechten van het kind met betrekking tot het inzetten van kinderen in gewapende conflicten.

De kandidaten beroepsonderofficier jonger dan 18 jaar zijn in vorming zoals onderschreven in artikel 1 van het koninklijk besluit van 6 juli 1994. Het laatste lid van artikel 10 van de wet van 20 mei 1994

05.01 Ferdy Willems (VU&ID): Tant la presse que les intervenants de la conférence "Enfants en guerre" ont évoqué, avec étonnement et inquiétude, la situation en Belgique, où des mineurs de l'école militaire ont le statut de militaire.

Ces mineurs sont-ils une cible possible en cas de conflit militaire? Cette situation ne porte-t-elle pas préjudice à la lutte belge contre les enfants-soldats? Quelles objections pourraient-elles être formulées à l'encontre d'une transposition de leur statut militaire en statut civil? Le ministre examinera-t-il cette possibilité? Quelles autres initiatives le ministre envisage-t-il?

05.02 André Flahaut, ministre: Des démarches ont déjà été entreprises en vue de la ratification du protocole facultatif à la Convention des droits de l'enfant, dont le but est de protéger les mineurs impliqués dans des hostilités. Le projet de loi portant assentiment au protocole a déjà été adopté par le Sénat et a été transmis à la Chambre. Le gouvernement souhaite informer le secrétaire général de l'ONU de cette ratification.

L'existence d'écoles de sous-officiers n'empêche pas la ratification. La loi interdit d'engager dans des opérations des candidats officiers de carrière en formation. Il n'est donc pas nécessaire d'adapter le statut.

betreffende de aanwending van de krijgsmacht, de paraatstelling, alsook betreffende de periode en de standen waarin de militairen zich kunnen bevinden, verbiedt het operationeel inzetten van militairen in vorming. Artikel 3bis van dezelfde wet, ingevoegd door de wet van 22 maart 2001 verbiedt de gewapende operationele inzet van kandidaat militairen in vorming jonger dan 18 jaar in een periode van oorlog. Dit is in overeenstemming met het artikel 1 van het facultatieve protocol.

Elke vorm van directe of indirecte deelname van Belgische militairen jonger dan 18 jaar aan conflicten werd hierdoor onmogelijk gemaakt. Een bezwaar komt uit artikel 3bis en artikel 10 van de wet van 20 mei 1994 en artikel 1 van het koninklijk besluit van 6 juli 1994. Deze artikelen werden opgesteld om de minderjarigen in vorming te beschermen tegen elke deelname aan militaire conflicten. Bijgevolg zijn veranderingen of aanpassingen in het statuut niet nodig alsook nieuwe initiatieven in die zin.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

06 Vraag van de heer Ferdy Willems aan de minister van Landsverdediging over "de inzet van legervliegtuigen bij de repatriëring van uitgeprocedeerde asielzoekers" (nr. 8600)

06 Question de M. Ferdy Willems au ministre de la Défense sur "l'utilisation d'avions militaires pour rapatrier des demandeurs d'asile déboutés" (n° 8600)

06.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik stelde deze vraag ook al aan de minister van Binnenlandse Zaken.

Het gaat hier niet om een nieuwe beslissing van de regering, maar om een implementatie van een reeds op 1 oktober 1999 door de Ministerraad onder punt 9, §4, goedgekeurde tekst. In 1999 ging het in de tekst die ik daarnet aanhaalde echter over de mogelijkheid om legervliegtuigen te gebruiken, terwijl het thans gaat om een meer algemene regel.

Mijn tweede vraag betreft de waarborgen op humanitair vlak. De heren Dassen en Panneels gaven namens het ministerie van Binnenlandse Zaken allerlei humanitaire waarborgen, maar ik heb toen gesteld, in tempore non suspecto, een week geleden, dat ik de Belgische dienst Vreemdelingenzaken niet meteen vertrouw, aangezien ik beschik over gegevens waaruit blijkt dat zij niet altijd zo humaan handelen. Trouwens, de actualiteit geeft mij gelijk in dat verband. De dienst Vreemdelingenzaken biedt geen waarborgen op humanitair vlak.

Mijnheer de minister, hoe waarborgt u het humanitaire karakter terzake? Ook vreemdelingen die worden uitgewezen zijn en blijven mensen. Vandaar dat ik ook aan de minister van Binnenlandse Zaken vroeg waarom die uitwijzing niet op video werd opgenomen, zoals dat gebruikelijk was tot het overlijden van Sémira Adamu en of het niet mogelijk was om andere personen dan mensen, verbonden aan de regering, te laten deelnemen aan zulke missies. Immers, in de huidige situatie is men opnieuw rechter en partij. De uitgewezen asielzoeker wordt op een vliegtuig geplaatst, begeleid door personen die door de regering worden aangeduid als medicus en als psycholoog. Dat kan niet. In de commissie voor de Binnenlandse Zaken heb ik zelfs gesuggereerd om parlementsleden mee te sturen, maar met dien verstande dat niet op voorhand wordt aangekondigd dat een parlements lid meegaat, maar dat voor een ernstige controle op een gegeven ogenblik toch een parlements lid zou deelnemen aan een uitwijzingsactie. Ik ben in elk geval hiertoe bereid.

06.01 Ferdy Willems (VU&ID): J'ai déjà interrogé le ministre de l'Intérieur sur le rapatriement de demandeurs d'asile à l'aide d'avions militaires. Est-il exact que cette mesure correspond à la mise en oeuvre d'une décision prise le 1er octobre 1999 en Conseil des ministres?

Comment le ministre contrôle-t-il le respect des garanties sur le plan humanitaire? Je sais que les services compétents ne sont pas très performants en la matière. Pourquoi les rapatriements ne sont-ils pas filmés? Des observateurs indépendants, des élus par exemple, ne pourraient-ils prendre place à bord? Que vous inspire le fait de savoir que de nombreuses personnes rapatriées sont maltraitées après leur retour?

Een volgende vraag betreft uitdrukkelijk de nazorg en op dat vlak zijn de zaken duidelijk. Inderdaad, vorige week had men voor de eerste keer al prijs, in die zin dat een vrouw met kind die in Gabon werden afgezet, al meteen in de gevangenis aldaar belandden. Ofwel heeft betrokkene recht op asiel in ons land, ofwel niet. De twee samen is onmogelijk. Ik vraag bijgevolg uitdrukkelijk om waarborgen met betrekking tot wat er gebeurt met deze mensen – en ik beklemtoon dat het gaat om mensen – wanneer zij worden teruggestuurd naar hun land van herkomst. Ik vraag niet alleen de garantie dat zij worden gevolgd in de loop van de uren na hun landing, maar ook in de loop van de volgende weken en maanden na hun terugkeer. Uiteraard zijn deze personen die worden teruggestuurd niet welkom aldaar en het lot dat hen wordt beschoren is niet menselijk.

06.02 Minister **André Flahaut**: Mijnheer de voorzitter, collega Willems, deze vragen hebben betrekking op de bevoegdheid van mijn collega van Binnenlandse Zaken.

Het gebruik van verbindingsvliegtuigen van de luchtcomponent gebeurt in uitvoering van de regeringsbeslissing van oktober 1999. De inzet van deze legervliegtuigen maakt het mogelijk kleinere groepen te vervoeren.

Il ne s'agit pas, comme je l'ai entendu, de la mise en œuvre du rapatriement de 50 ou 40 personnes. Ce sont là des chiffres fantaisistes.

Voor het antwoord op de tweede en de derde vraag verwijs ik naar mijn collega, de minister van Binnenlandse Zaken.

06.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer minister, wij delen niet meteen hetzelfde standpunt en dat is nog voorzichtig uitgedrukt.

(...)

Eigenlijk niet, mijnheer de voorzitter, maar ik zal deze discussie met u thans niet aangaan aangezien ik in discussie ben met de minister.

Ik wou deze vraag toch tot u richten, mijnheer de minister, omdat u betrokken bent bij deze zaak en omdat dit dossier wordt behandeld samen met minister Duquesne. Ik neem aan dat u, na mijn argumenten inzake een menselijke aanpak te hebben gehoord, u hierdoor ook aangesproken voelt. Het was aldus zinnig deze vraag thans te stellen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

07 **Samengevoegde vragen van**

- de heer **Ferdie Willems** aan de minister van Landsverdediging over "de gevaren die de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen bedreigen" (nr. A028)
- de heer **José Canon** aan de minister van Landsverdediging over "de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen" (nr. A128)
- de heer **Jan Eeman** aan de minister van Landsverdediging over "de eventuele verhuizing van de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen" (nr. A129)

07 **Questions jointes de**

- M. **Ferdie Willems** au ministre de la Défense sur "les dangers qui menacent la Musique royale des Guides" (n° A028)
- M. **José Canon** au ministre de la Défense sur "la Musique royale des Guides" (n° A128)
- M. **Jan Eeman** au ministre de la Défense sur "le transfert éventuel de la Musique royale des Guides" (n° A129)

06.02 **André Flahaut**, ministre: La décision d'utiliser des appareils de liaison a été entérinée par le gouvernement au mois d'octobre 1999. En ce qui concerne toutes les autres questions, il y a lieu de vous adresser au ministre de l'Intérieur.

De geciteerde cijfers in verband met de repatriëring van 50 tot 60 personen zijn uit de lucht gegrepen.

06.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Pourtant, cette matière devrait également interpellier le ministre de la Défense.

07.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik ga opnieuw alleen maar de nota toelichten die we allemaal gekregen hebben. Het gaat dus over de muziekkapel van de gidsen, die nog voor het einde van dit jaar zou moeten verhuizen en waarvan het statuut nog voor het einde van dit jaar zou worden veranderd. Vandaar dat ik geen schriftelijke maar een mondelinge vraag stel, want op een schriftelijke vraag komen de antwoorden misschien wel wat laat. Ik ga ermee akkoord dat de muziekkapel van de gidsen cultureel gesproken een van de paradepaardjes is van dit land, van het leger. Daarom is mijn vraag zo belangrijk. Tot vandaag verschilt hun statuut uitdrukkelijk van dat van de andere kapellen. Wie tot de kapel van de gidsen wil toetreden, moet een speciaal examen afleggen, wat geen gemakkelijke zaak is. Bij dit examen hebben mensen van andere kapellen wel een voorrangsbepaling, maar het staat ook open voor anderen. De mensen van de kapel van de gidsen hebben ook een andere graad in het leger en kunnen ook door middel van examens toegang krijgen tot de functie van eerste solist. Bovendien zijn de barema's ook gunstiger voor hen.

Dankzij dit uitzonderlijk systeem is de muziekkapel van de gidsen wat ze nu is: een kwaliteit die men ons benijdt in heel de wereld. Dit zou allemaal voorbijgestreefd zijn, het zou geen vlot personeelsbeheer toelaten en er zou ontevredenheid zijn bij de muzikanten. Daarom is er een nieuw statuut nodig. Het antwoord daarop is vrij evident. Het is niet zo dat dit in eerste instantie gaat over een administratief statuut. Er is meer aan de hand. Dit is niet alleen maar administratie, het gaat hier over een artistiek belang. Men spreekt over een bron van ontevredenheid. Natuurlijk zijn degenen van de andere korpsen niet altijd gelukkig met het hogere statuut van de gidsen, maar dat lijkt me ook logisch, gezien het kwaliteitsverschil. Het stoort mij een beetje wat men hier zegt: het toekennen van dergelijke voordelen zonder bijzondere eisen is een duidelijke blijk van demagogie. Het is nogal straf uitgedrukt, maar het nivelleren naar beneden is een verkeerd begrepen toepassing van het principe van gelijkheid. Ik zou willen vragen dat men deze nivellering naar beneden niet doet, want die gebeurt vandaag, zowel inzake gradatie als inzake loon.

Dit is geen goede maatregel en ik wil vragen, om af te sluiten en het niet langer te laten duren dan nodig, dat het tegenvoorstel van de kapel van de gidsen ernstig overwogen wordt, namelijk dat mensen gehoord worden die terzake artistiek bevoegd zijn, dat personaliteiten uit de muziekwereld onpartijdig hun oordeel kunnen geven over dit voorstel. Dit lijkt mij belangrijk genoeg om hiervoor tussen te komen. Ik herhaal dat ik het ook had kunnen doen via een schriftelijke vraag. Ik heb dit ook overwogen, maar ik heb het niet gedaan omdat het nieuwe statuut dit jaar nog ingaat en schriftelijke vragen nogal eens lang op zich kunnen laten wachten. Als het resultaat u dan niet bevalt, dan staat men voor een voldongen feit.

07.02 José Canon (PS): Monsieur le président, monsieur le ministre, mes questions vont dans le même sens, je me contenterai de les rappeler. Quelles sont les raisons de ce déménagement? Selon les dires des responsables, il y aurait suffisamment de place au quartier Reine Astrid ainsi qu'un meilleur lieu de travail pour justifier leur volonté d'y rester. Ne risquons-nous pas, par une modification des statuts, de mettre à mal l'avenir de ce joyau de notre patrimoine? Ne faudrait-il pas plutôt garder sa spécificité?

07.01 Ferdy Willems (VU&ID): La Musique Royale des Guides jouit d'une grande renommée. Ses membres ont dû participer à un concours plus difficile que celui organisé pour d'autres musiques militaires. Ils bénéficient, dès lors, d'un statut plus favorable. A la suite du déménagement de la Musique des Guides et de la décision d'aligner son statut sur celui des autres musiques militaires, la qualité de la Musique des Guides est menacée. S'agirait-il d'opérer un nivellement par le bas?

07.02 José Canon (PS): Waarom verhuist de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen naar Heverlee? Volgens de personen die de leiding over de muziekkapel hebben, zou zij over voldoende plaats beschikken in het Kwartier Koningin Astrid, wat een geschiktere werkruimte is.

Als men aan de leden van dat

orkest hetzelfde statuut toekent als aan de leden van de overige militaire muziekkapellen, dreigt die parel van onze militaire muziekcultuur dan niet te verdwijnen?

07.03 Jan Eeman (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, sinds haar oprichting in 1832 is de toch wel befaamde Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen altijd in Brussel-Hoofdstad gehuisvest geweest, zij het dan de laatste 10 jaar in Neder-over-Heembeek. Het grootste aantal militaire en burgerlijke plechtigheden vindt onbetwistbaar in deze omgeving plaats, zodat bij een eventuele verhuis zeer talrijke verplaatsingen van en naar de hoofdstad onvermijdelijk dienen te gebeuren, met alle praktische problemen dienaangaande. In dit verband twee vragen, mijnheer de minister.

Welke argumenten pleiten ervoor om eventueel de verhuizing te organiseren hoewel er heel wat argumenten pro zijn?

Mocht dat gebeuren, wat wij zouden betreuren, bestaat dan niet de vrees of de mogelijkheid dat heel wat waardevolle muzikanten uiteindelijk zouden afhaken, gelet op de nieuwe problematiek die op dat ogenblik ontstaat.

07.04 Minister André Flahaut: Mijnheer de voorzitter, collega's, in de krijgsmacht zijn er momenteel drie muziekkapellen. Elke muziekkapel bestaat uit een orkest en een trompetterkorps. De verschillende statuten laten geen vlot personeelsbeheer toe en zijn een rem op de goede werking van de muziekkapel en een bron van permanente ontevredenheid van de militaire muzikanten. De ontworpen bepalingen hebben tot doel om tot een statuut te komen voor alle militaire muzikanten, om het even van welke muziekkapel ze deel uitmaken en om het even of ze nu deel uitmaken van het orkest of van het trompetterkorps. De bepalingen van titel 2 van het ontwerp van wet betreffende de werving van militairen en het statuut van de militaire muzikanten en tot wijziging van de verschillende wetten van toepassing op het personeel van Landsverdediging laten toe een einde te maken aan onaanvaardbare discriminaties, het statuut van de muzikanten te revaloriseren en een gezond beheer ervan uit te voeren. Verder verwijs ik ook naar het antwoord op de parlementaire vraag nr. 288 van de heer volksvertegenwoordiger Grafé en vraag nr. 316 van de heer volksvertegenwoordiger Lahaye.

De verhuizing van de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen naar Heverlee is voorzien tegen het einde van 2002. Een groot aantal militairen werd in het kader van de herstructurering van Landsverdediging op een andere locatie tewerkgesteld. Voor het personeel van de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen is deze wijziging zeker geen zwaardere last dan voor de andere personeelsleden van Landsverdediging. De verhuizing van de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen werd eveneens behandeld in mijn antwoord op de parlementaire vraag nr. 262 van de heer volksvertegenwoordiger Van der Maelen en de vraag nr. 289 van de heer volksvertegenwoordiger Grafé. Gelet op wat voorafgaat lijkt de oprichting van een adviescommissie niet opportuun. Een kopie van dit antwoord werd eveneens rechtstreeks overgezonden aan de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen.

07.05 Ferdie Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, er werd niet ingegaan op de objecties van drie collega's. Ik kan niet anders dan akte

07.03 Jan Eeman (VLD): Il est envisagé de procéder au déménagement de la Musique Royale des Guides à Heverlee. Or, la majorité des cérémonies à lieu à Bruxelles, ce qui entraînerait des difficultés d'ordre pratique en cas de déménagement.

Quelles sont les raisons d'un tel déménagement? De nombreux musiciens de qualité n'en seront-ils pas découragés et la qualité du corps de musique ne s'en ressentira-t-elle pas?

07.04 André Flahaut, ministre: Les forces armées comptent trois musiques militaires. Les différents statuts empêchent une gestion efficace du personnel. De nouvelles dispositions doivent apporter une certaine uniformité et mettre un terme à des discriminations inacceptables. Je me réfère à cet égard aux réponses aux questions parlementaires 288 et 316.

Le déménagement à Heverlee devrait avoir lieu fin 2002. Au sein du département de la Défense, de nombreux militaires ont déjà été réaffectés. Cette situation n'est certainement pas plus lourde à supporter pour les musiciens de la musique militaire. Au sujet de ce déménagement, je renvoie également aux réponses aux questions parlementaires 262 et 289.

La mise sur pied d'une commission d'avis sur le sujet ne me semble donc pas opportune.

07.05 Ferdie Willems (VU&ID): Je crains que le nivellement annoncé

nemen van dit antwoord, maar ik sluit er mij niet bij aan. Ik vrees immers dat hieruit een verkeerd begrepen geest van socialisme, het gelijkheidsbeginsel, verkeerd wordt toegepast.

Gelijkheid betekent niet nivellering naar beneden; gelijkheid moet de kwaliteit niet schaden. Ik vrees dat dit hier gebeurt.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

08 Vraag van de heer **Ferdy Willems** aan de minister van Landsverdediging over "het aantal mitrailleurs type minimi waarover het Belgisch leger beschikt" (nr. A127)

08 Question de M. **Ferdy Willems** au ministre de la Défense sur "le nombre de fusils-mitrailleurs minimi dont dispose l'Armée belge" (n° A127)

08.01 **Ferdy Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de eerste vraag die ik had gesteld, luidt: hoeveel van dergelijke mitrailleurs type minimi heeft het Belgisch leger?

Ten tweede, voor hoeveel soldaten is die mitrailleur gebruikelijk? Ik licht die vraag toe. Een minimi-mitrailleur is geen gewoon wapen, geen standaardwapen. In een peloton van twaalf hebben normaal gezien tien soldaten gewone wapens, zoals FNC, M16 of AK 47, dat één een scherpshuttergeweer heeft en dat slechts één op de twaalf zo'n mitrailleur heeft. Zo'n mitrailleur voor alle soldaten van een peloton kan niet, want die dingen zijn te zwaar, te groot, moeilijk qua munitievoorziening en eigenlijk ook minder goed om te richten. Ik had graag vernomen welke verhouding er is tussen de soldaten en de beschikbare minimi-mitrailleurs in België.

Hoeveel hebben die mitrailleurs aan het Belgisch leger gekost? Bij aankoop kost zo'n mitrailleur normaal gezien 1.500 euro of ongeveer 60.000 Belgische frank als er 5.500 stuks worden aangekocht. Een hogere prijs kan worden veroorzaakt door het transport, het onderhoud in het buitenland, de wisselstukken en de munitie, maar zeer grote verschillen kan dat niet meebrengen, vermits die apparaten voornamelijk toch ter plaatse worden gebruikt en ook ter plaatse worden hersteld als dat nodig is. Vandaar mijn vraag: hoeveel kost dat ding?

08.02 Minister **André Flahaut**: Mijnheer de voorzitter, collega Willems, de Belgische krijgsmacht beschikt over 3.719 mitrailleurs van het type minimi.

C'est formidable de révéler ainsi tout l'armement dont on dispose! Pour l'ennemi, c'est évidemment plus facile!

Ongeveer 2.000 militairen zijn met dit wapen uitgerust. De aankoopprijs voor dit wapen was 2.000 euro in 1985.

De **voorzitter**: Dat is een kort antwoord op een lange vraag.

08.03 **Ferdy Willems** (VU&ID): Dat is een belangrijk antwoord. Wij kunnen nu immers vergelijken. 2.000 militairen gebruiken dit wapen. De vraag is echter: door hoeveel soldaten wordt dit gebruikt? Ik heb u uitgelegd dat niet elke soldaat in het peloton dit wapen heeft. Ik had dus graag van u vernomen – dat mag ook schriftelijk – voor hoeveel manschappen in totaal die 2.000 militairen staan. Dat is niet hetzelfde. Dan kom ik tot een boeiende vergelijking. Het Belgisch leger, met tienduizenden soldaten heeft 3.719 van die wapens en in het veel kleinere Nepal met 45.000 soldaten, met 30.000 soldaten in

par le ministre se fera aux dépens de la qualité de la Musique des Guides.

08.01 **Ferdy Willems** (VU&ID): Combien de fusils mitrailleurs Minimi l'armée belge possède-t-elle? Combien de militaires l'utilisent-ils? Normalement, dans une unité de combat, un soldat sur douze seulement dispose d'une arme lourde de ce type.

Combien l'armée at-elle payé ces armes? Le prix d'un fusil mitrailleur Minimi doit se situer autour de 1.500 euros.

08.02 **André Flahaut**, ministre: L'armée dispose de 3.719 fusils mitrailleurs Minimi.

Quelque 2.000 militaires en sont équipés. L'armée a payé 2.000 euros par arme en 1985.

08.03 **Ferdy Willems** (VU&ID): Voilà une réponse succincte mais riche d'enseignements. Le ministre parle de 2.000 militaires mais à combien de soldats effectifs cela correspond-il précisément? Car l'un n'est pas l'autre. Je constate qu'au Népal, le rapport est d'un fusil-mitrailleur pour six soldats. Je

gevechtseenheden, heeft men 5.000 wapens nodig. Dit is één wapen per zes personen. Wat is de verhouding in België? Die zal immers niet hetzelfde zijn. Mijnheer de minister, ik dring aan op een antwoord op deze vraag. Dat is van belang.

souhaiterais également connaître ce rapport pour notre armée. Le coût d'une arme s'élève à 2.000 euros, soit un prix 2,5 fois moins élevé que celui pratiqué dans le cas du Népal. Je ne puis m'empêcher de penser qu'il y a anguille sous roche. Je ne serais pas surpris d'apprendre que certains se sont rempli les poches au passage.

08.04 Minister **André Flahaut**: Dat is surrealistisch.

08.05 **Ferdie Willems** (VU&ID): Ik noem dat niet surrealistisch.

Ik stel alleen maar vast dat de kostprijs 2,5 keer hoger is in Nepal dan hier.

08.05 **Ferdie Willems** (VU&ID): Je pense que le prix a été artificiellement gonflé pour le cas où l'exportation vers le Népal n'aurait pas lieu.

08.06 **André Flahaut**, ministre: (...)

08.07 **Ferdie Willems** (VU&ID): Dat is niet "le marché", hier is iets meer aan de hand. U kunt glimlachen en zeggen dat het surrealistisch is. U kunt dat plezant vinden, maar ik zeg dat hier ten minste het vermoeden wordt gewekt dat er andere zaken aan de hand zijn. Ik denk aan een voorbeeld uit de pers, namelijk dat een aantal mensen in Nepal hier de handen in wassen. Ik heb het dan nog niet over de mensen in België. Dat durf ik nog niet te zeggen. Deze prijsafweging doet vermoeden dat mensen steekpenningen krijgen en andere belangen dan die van het leger dienen. Bovendien laat dit uitschijnen dat men de prijs kunstmatig heeft verhoogd met het oog op het Nepal-dossier. Als het Nepal-dossier tegenslaat, zit men hier...

08.08 **André Flahaut**, ministre: (...)

De **voorzitter**: Mijnheer de minister, ik stel voor dat de heer Willems zijn bemerkingen formuleert.

08.09 **Ferdie Willems** (VU&ID): De cijfers die u geeft, geven aanleiding tot deze conclusies.

De **voorzitter**: Mijnheer de minister, wenst u nog te repliceren? *(De minister blaast)* Hoe moet ik dit interpreteren? Is dit een embouchure voor de gidsen of zo?

08.10 **André Flahaut**, ministre: Je trouve que nous vivons dans un pays surréaliste!

08.11 **Ferdie Willems** (VU&ID): Dat is juist!

08.12 **André Flahaut**, ministre: Vous y êtes pour quelque chose!

Le **président**: Il appartient maintenant à la majorité!

08.13 **André Flahaut**, ministre: D'accord, mais je dis ce que je pense, vis-à-vis des membres de la majorité comme de l'opposition!

Nous sommes dans un pays où, sur le site Internet du département de la Défense et en commission publique, on n'hésite pas à nous demander le nombre d'armes dont nous disposons et il faudrait encore indiquer l'endroit où elles se trouvent. Pourquoi ne donnerions-nous pas les clés des casernes. tant que nous sommes! Il ne serait plus

08.13 Minister **André Flahaut**: Wij leven in een surrealistisch land! Op de website van het departement Landsverdediging staat over hoeveel wapens het Belgisch leger beschikt en waar die zich bevinden. Waarom niet meteen de sleutel van de kazernes ter beschikking stellen?

nécessaire d'organiser des manifestations à Kleine Brogel!

Le **président**: A Kleine Brogel, ce serait facile!

08.14 André Flahaut, ministre: Je donne les informations, je donne un prix mais je voudrais que l'on indique clairement, et souligné trois fois en gras dans le texte, que c'est le prix de 1985. Ensuite, je dis et je répète que le département de la Défense n'a rien à voir avec les exportations d'armes, que ce soit vers le Népal ou ailleurs. Que les choses soient bien claires!

08.14 André Flahaut, ministre: ministre: Ik wijs erop dat de minimi-machinegeweren worden aangekocht tegen de prijs van 1985 en dat het overduidelijk is dat het departement Landsverdediging geen uitstaans heeft met de wapenuitvoer naar Nepal of elders

08.15 Ferdie Willems (VU&ID): Mijnheer de minister, ik blijf aandringen op het cijfer dat ik u gevraagd heb. Er zijn 2000 militairen die dit gebruiken, voor hoeveel staan die? Dit is een belangrijk gegeven.

08.15 Ferdie Willems (VU&ID): Je veux connaître le prix actuel. La colère du ministre montre que j'ai touché un point sensible. Je suis convaincu que l'image de la FN sera ternie par ce dossier.

Ten tweede, ik had u vandaag de prijs gevraagd. Deze prijs blijft nog altijd ruim onder wat men in Nepal betaalt.

08.16 André Flahaut, ministre: Je ne peux pas vous donner le prix aujourd'hui. Ce n'est pas mon problème. Je n'achète pas des minimi aujourd'hui, moi!

08.17 Ferdie Willems (VU&ID): Het is mijn probleem!

08.18 André Flahaut, ministre: Dès lors, adressez-vous à la SAU! Ils vous en vendront peut-être une et vous verrez ce que c'est exactement!

08.19 Ferdie Willems (VU&ID): Het feit dat u zich boos maakt, betekent dat er grond was om deze vraag te stellen. U weet heel goed dat ik een teer punt raak. U weet dat zeer goed. FN komt uit deze vraagstelling niet zo mooi uit.

08.20 Minister André Flahaut: Ik heb geen antwoord op uw vraag! Ik ken de prijs van een minimi niet!

08.21 Ferdie Willems (VU&ID): Dat is het gemakkelijkst. Het is dus de prijs van 1986 vermenigvuldigt met de consumptie-index. Het feit dat u niet wenst te antwoorden, duidt op iets.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De **voorzitter**: Aan de agenda staat nog de vraag nr. A142 van de heer Ludo Van Campenhout. De heer Van Campenhout is echter opgehouden in de Sabena-onderzoekscommissie en kan bijgevolg niet aanwezig zijn.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 11.52 uur.

La réunion publique de commission est levée à 11.52 heures.